

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2-40 "

Numărul poporal:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2— "

Pentru România și
America . . . 10— franci.

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Bathányi Nrul 2.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fileri.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

O scrisoare de actualitate

de VASILIE GOLDIȘ

Era pela sfârșitul anului 1896. Septimiu Albini ședea liniștit într'un scaun la biblioteca Academiei Române. Ioan Slavici se răsfața în saloanele boierului de odinioară Oteteleșanu, iar Eugen Brote se făcuse stăpân peste moșiile din Moldova ale lui Dimitrie Sturdza. Comitetul național, scăpat din temniță, se înstăpânise în sfârșit asupra „Tribunei” din Sibiu și a luat conducerea partidului din mâinile părintelui Vasile Mangra, care fusese un fel de locșior pe timpul, cât comitetul a stat în temniță. Părintele Mangra, văzându-se pus la locul al doilea, a început a țări împotriva comitetului. Cum, neavând nici o ocupațiune oficioasă, era absolut stăpân peste timpul, de care dispunea, dânsul a cutierat aproape tot teritoriul locuit de Români, dela Nistru până la Tisa. Pretutindeni a cercetat îndeosebi pe oamenii mai entuziaști, pe tinerii înflăcărați, pe cei, ce nu-și puteau stămpăra dorul unei activități mai rodnice, unui avânt mai victorios în viața politică a națiunii române din Ungaria și Transilvania.

Argumentația părintelui Vasile Mangra este foarte bine cunoscută. O cunosc toți aceia, cari cetesc cu atențiune zărele noastre românești de acum. Că nu merge, cum merge. Peste partidul național român s'a înstăpânit un comitet de ramoliți. Nu se mai poate tolera minciuna politice noastre de nelucrare. Toată lumea e nemulțumită cu rezultatele prea puține ale acțiunii noastre politice. Trebuie să cerem maximul de sforțări, de cari suntem capabili. La centru nici o energie, nici o unitate, nici o linie sigură. Cu un cuvânt și în rezumat: *comitetul se află în absolută incapacitate politică.*

Oamenii ascultau, entuziaștii se aprindeau de mânie împotriva ticălosului comitet, cei mai cu experiență dau din cap, dar cu toții erau naneliniștiți și întreagă clasa intelectualilor români era cuprinsă de o nervositate bolnăvicioasă.

Nu este însă în lumea aceasta lucru mai ușor, decât să aprinzi pe acei, cari nu sunt în situația de a datori cu fapte concrete națiunii, să-i aprinzi, ca să critice pe cei puși să conducă viața politică a acelei națiuni. Astfel părintele Vasile Mangra a izbutit în curând să convingă o samă de bărbați, mai ales tineri, despre trebuința unei grupări aparte, unei grupări independente în sânul partidului național român, care grupare avea scopul, să îndemne comitetul la o activitate mai rodnică, ori, dacă *incapabilitatea* lui n'ar admite aceasta, să-l înlocuiască. *Era deci o grupare a oamenilor celor mai intransigenți, a celor mai dornici de avânt în politica noastră națională.* Cel puțin mie așa mi-a înfățișat părintele Vas. Mangra rostul acestei grupări. Eu încă eram atunci între bărbații mai tineri, cari ardeam de dorul unei activități politice mai avântate. Așa m'am angajat a sprijini tendințele grupării *independente.*

Gruparea aceasta intransigentă și entuziastă și-a întemeiat apoi și organ de publicitate: *Tribuna Poporului.* Cel puțin eu așa am înțeles rostul Tribunei Poporului, la înființarea ei. Că ce a pus la cale Vasile Mangra cu Eugen Brote și Ioan Slavici la București, unde mergea foarte des, eu nici idee n'am avut. Cu Eugen Brote în viața mea nu am vorbit, pe Ioan Slavici numai de când sunt în Arad îl cunosc personal.

În Tribuna Poporului eu am scris cel dintâiu prim articol. A murit nenea Diamandi Manole, dar mai trăiesc la Brașov d. Ghilță Popp

și dr. Gheorghe Baiulescu, cari pot să mărturisească, cât am alergat eu și cât de mult am lucrat, pentruca Brașovenii să aibă încredere politică în gruparea dela Tribuna Poporului și să-i deie ajutorul lor moral și material. Am un teanc de scrisori dela părintele Vasile Mangra și fieiertatul Russu-Șirianu, în care aceștia recunosc, că numai mie au să-mi mulțamească situația creiată în Brașov pentru gruparea dela Tribuna Poporului.

În câteva săptămâni de zile Tribuna Poporului într'adevăr ajunsese deja să fie cetită cu drag și era nespūsă bucuria mea, când auziam colegii exprimându-se, că de fapt duhul Tribunei Poporului e bun și curat.

Atunci ca un treznet au venit asupra noastră „Punctele de orientare”. Eugen Brote pe la începutul lunii Februarie din anul 1897 a scris o serie de articole în „Tribuna Poporului” sub titlul „Puncte de orientare”. În acești articoli, *printre șire mai mult,* se făcea apologia politice de moderațiune, se accentua necesitatea liniștei interne și se constata necesitatea, ca politica românească, respinsă la Viena, să-și îndrepte cărările spre alți factori constituționali ai Statului-Ungar.

Cuprinsul, tonul, tendința punctelor de orientare erau în absolută contrazicere cu vederile noastre, ale acelor, cari se angajaseră, ca să lucrăm la „Tribuna Poporului”. Rareori am avut în viața mea neliniște sufletească mai mistuitoare, ca în zilele acelea, când cetiam la Brașov „punctele de orientare”. O adâncă scârbă m'a cuprins. I-am scris imediat părintelui V. Mangra și arătându-mi îngrozirea i-am desvâlit, că voi scrie în curând la vr'o gazetă undeva un articol, în care voi declara ieșirea mea din șirul celor grupați lângă „Tribuna Poporului” pentru motivul, că politica acestui ziar mi-se pare *echivocă.*

Atunci părintele Vas. Mangra mi-a trimis și o telegramă liniștitoare și o scrisoare mai lungă. Sunt vremuri grele pentru nefericitul nostru partid național român și simțesc în suflet datorința de a da publicității scrisoarea aceasta a părintelui V. Mangra, cu toate că nici odată mai înainte nu m'am gândit la aceasta.

Iată scrisoarea:

Arad, 15 Febr. 1897.

„Iubite Amice!

Am rămas și frapat, dar și foarte întristat, după cetirea scrisorii tale. Căci cum se poate, ca tu (vg.), amicul nostru, care ești de o inteligență atât de superioară, să-ți faci astfel de deducțiuni și judecată din „punctele de orientare”, încât să te lapezi de noi și să lovești în cap pe propriul tău făt? Te rog, citește încă odată acei articoli în legătura lor logică și sintactică, nu lua numai fraze rupte (sublinierea e a mea. G.) de ici și de colea și sunt sigur, că vei ajunge la alte concluziuni și judecată despre cuprinsul și valoarea lor. Nicăiri nu vei găsi în ei accentuată nici printre rânduri vre-o înțelegere cu guvernul, dar vei găsi zugrăvită adevărata situațiune politică a Românilor astăzi. Spune-mi tu mie, ce fel de termin ai întrebuința, ca să caracterizezi atitudinea poporului nostru, mai ales dela procesul Memorandumului?

În Cluj, când se tracta procesul, eram adunați 10--20 mii de români, pe cari jendarmii și poliștii îi încâlcau și-i tratau ca pe niște ființe

neștiutoare, fără să întimpine nici cea mai mică rezistență serioasă. Apoi prigon rile și întemnițările cele multe, care se continuă până astăzi din partea guvernului, fără ca noi să ne mișcăm și să ne opunem. Ei bine, amice, și-ar conveni, ca pentru aceasta atitudine a poporului nostru și deci a noastră, cineva să ne numiască cu adevăratul epitelon de „lași” ori „neputincioși” sau, dacă voinști, ca cineva să țină cont de noi și să ne dea oarecare importanță, să-i spunem diplomaticeste, că ne-am pus într'o „rezervă binevoitoare” deocamdată, când nu miști nimic și nici nu te poți mișca! Nu fi tu, că este politicește a simula o „rezervă binevoitoare” față cu dușmanul, pe care nu ai forțe suficiente, ca să-l pui sub picioare, până când să-ți reculegi forțele? Firește, că aceasta fiind situațiunea noastră, „liniștea internă” urmează dela sine. Căci oricum vei lua lucrul, la noi încă nu au izbucnit răscoală, ca în Creta și nici nu suntem pregătiți pentru ea. Apoi nu vezi tu din cazul cu Grecia, că soarta politică a statelor mici atârână dela interesele statelor mari? Eu nu zic, că Românii n'ar putea să umilească și să înfrângă cerbica Maghiarilor, când am sta noi și ei față în față. Articlii „puncte de orientare” însă sunt scriși din privirea constelațiunilor politice europene, pe care o d'reg statele mari și nu popoarele mici. Și eu cred, că prin acei articli gloria începutului nostru nu are să scadă, ci să se mărească, fiind scriși în adevăr cu multă pătrundere, cum să ne putem apropia de finta politice noastre, adeca de realizarea programului național.

Fii dar liniștit, iubite amice, că dela program nu ne vom abate.

Fii liniștit, că numai cinstit vrem să lucrăm.
Te sărut cu iubire

V. Mangra.

Acum văd clar, că scrisoarea aceasta era scrisă din partea unui diplomat cătră un băeț naiv și de absolută bună credință. Aveam încredere nățarmurită în părintele Mangra și așa fi fost în stare, să sar în foc pentru dânsul. M'am dat convins și am continuat cu toată însuflețirea colaborarea mea la „Tribuna Poporului”. Atitudinea ei, adeseori ciudată, de multe ori m'a mahnit. Dar' am înghițit veninul. Credeam în Mangra și eram convins, că gruparea aceasta politică în urma urmelor tot va izbuti să producă binele dorit pentru partidul nostru național.

Venit la Arad, după încetarea Tribunei de la Sibiu, am schimbat numele Tribunei Poporului și i-am dat formatul ei de azi.

Am lucrat la Tribuna Poporului 14 ani de zile și pentru colaborarea aceasta foarte intensivă niciodată nu am primit absolut nici o para. Din sărăcia mea am jertfit chiar sute de coroane pentru ziarul acesta și până la sfârșitul anului 1910 am plătit câte două abonamente, unul pentru tatăl meu, altul pentru mine. Le-am făcut toate acestea cu drag, pentrucă aveam convingerea, că lucrez pentru binele neamului românesc. Când cu înființarea Luptei la Budapesta se zvonise, că eu plec acolo, pentru de a conduce ziarul partidului, proprietarii Tribunei mi-au făcut ofertă să primesc plată pentru colaborarea mea mai departe la acest ziar. Li-am spus, că nici prin minte nu-mi trece, să plec la Budapesta, onorariul oferit l-am refuzat și i-am asigurat despre colaborarea mea și mai departe la

Tribuna, tot gratuit. Mi-am dat chiar silință să atrag la ziarul acesta și pe unii dintre foștii mei elevi, cari începuseră a se distinge în publicistică prin condeiele lor excelente.

„Și dacă de o bucată de vreme mi-am dat silința, să contribuiesc și eu cu mai multe articole de ordin cultural și politic, ce se dau opiniei publice românești prin coloanele Tribunei, am făcut-o cu drag între altele și pentru motivul, că te știam pe D-neata în fruntea ei, dacă nu cu numele, totuș de fapt“ — îmi scrie d-nul dr. Ioan Lupaș într-o scrisoare a sa din 5 Dec. 1910.

Gruparea Tribunei a ridicat pe părintele V. Mangra în scaunul de vicar episcopesc la Oradea-Mare, l-a ales după aceea episcop la Arad. Guvernul n'a confirmat însă această alegere. De atunci am simțit o schimbare ciudată în atitudinea fostului meu ideal. Schimbarea aceasta și-a ajuns culmea în tradarea grozavă din 1910.

Tradarea părintelui V. Mangra m'a rănit adânc. Un bărbat, căruia națiunea română i-a dat tot, ce i-a putut da pentru singurul motiv, că-l ținea fiu credincios al națiunii, când dela națiunea aceasta nu mai putea aștepta nimic, decât iubire și venerațiune, se face trădător și se dă pe partea Ungurilor, cari pot să-l înalte și mai departe.

Faptul acesta a fost o lovitură înspăimântătoare, ce s'a dat moralei noastre publice.

Colegii mei în împărăția condeului, d-nii Octavian Goga, Ioan Agârbiceanu și dr. Ioan Lupaș, cu al căror talent distins nici prin minte nu-mi trece să asemăn modestele mele puteri de mânător al condeului, în punctul 4 din declarația lor, publicată în nr. 38 al Tribunei ne zic: „E lucru firesc, că în momentul, când s'ar dovedi, că susținătorii ei (ai Tribunei) au păcătuit împotriva neamului, urmând interesul lor particular și călcând interesul public; când am vedea o deosebire între faptele lor și îndatoririle formulate în ziarul, ce conduc, ne-am retrage și am contribui din toate puterile la distrugerea acestei gazete, care în acest caz și-ar perde dreptul de existență.“

Nu mă îndoiesc. Li-o cred din tot sufletul meu. Dar este ceva la mijloc, de ce dumnealor nu-și dau samă. Dacă după „punctele de orientare“ se distrugea gruparea Tribunei Poporului, atunci părintele Vas. Mangra nu ajungea vicar episcopesc la Oradea-Mare, nici episcop ales la Arad, ci rămânea un simplu călugăr rătăcitor, ori trecea în România, unde putea să muncească cinstit pentru pâinea de toate zilele, iar neamul românesc ar fi fost cruțat de năpasta grozavă, ca un înalt dignitar bisericesc să-i deie pilda unei nemaipomenite trădări de neam. Trădarea unui simplu călugăr ori a unui profesor cade sub altă măsură.

Când o să vedeți, că susținătorii „Tribunei“, ori măcar unul dintre ei, au păcătuit împotriva neamului, urmând interesul său particular, atunci va fi prea târziu să vă retrageți și să contribuiți

la distrugerea acestei gazete, căci după calapodul cunoscut, trădătorul va fi dat afară dintre susținătorii gazetei, iar noul candidat la vre-o mărire lumească, va trimite colaboratorilor, cum vi-se trimite acum Domniilor Voastre formula bine cunoscută: „Fiți liniștiți, că dela program nu ne vom abate. Fiți liniștiți, că numai cinstit vrem să lucrăm“.

Grozăvenia trădării părintelui V. Mangra, experiența mea politică de un sfert de veac, orgiile „Tribunei“ din cei doi ani din urmă, m'au convins, că ori ce grupare independentă în sânul partidului național român, cuprinde în sine germele distrugerii și astfel al trădării intereselor politice ale națiunii române.

Sunt convins, că numai solidaritatea națională înfăptuită prin disciplina de partid este singura cale, care ne poate duce la mântuire.

Iubiții mei elevi preferă să lucreze la organul grupării independente a Prea Cuvioșiei Sale părintelui protosinzel Roman Ciorogariu, eu prefer să lucrez la organul de publicitate al comitetului nostru național. Lucrez la acest ziar și-ni dau pentru el tot surplusul energiilor mele, ce-mi mai rămân după terminarea agendelor oficiului meu, din al cărui retribuțiune îmi duc viața sărăcăcioasă de pe o zi pe alta și în fața adorabilei insinuații despre „aur, bogății, lefuri și onorarii“, iată sunt necesitat a spune lumii, că pentru munca aceasta nu am primit și nu primesc nici un ban, precum nu am primit nici dela „Tribuna“ pentru munca mea de patrusprezece ani de zile.

Domnii Octavian Goga, dr. Ioan Lupaș, Ion Agârbiceanu și Gheorghe Popp — nici ei nu au primit?

D-lui I. L. Caragiale i-s'a trimis din Viena următoarea depeșă:

Colonia și tinerimea română din Viena Vă este mulțumitoare pentru serviciul, ce ați făcut neamului românesc înfierând pe cei ce subminează unitatea, și deci existența națiunii române din Ungaria.

Alexandru Lupu, Dr. Sterie N. Ciurcu, Dr. Emanoil Doctor, Dr. Ioan Cuparescu, Dr. I. de Turcu, Dr. Lazar Popovici, Dr. Const. Mandrila, Dr. Al. Popa, Dr. V. Roșca, Cesar B. Popovici, Dr. Mihai Popovici, M. Milcovici juvelier, I. Lazar, Dr. Ștefan Banji, Prof. Georgescu, Prof. C. Nedelcu, Alex. Augur st. med., Leon Bancu cont., Nic. Baltă st. acad. com., Nic. Căliman st. med., M. Milcovici, T. Seleșianu, proprietar de penzion, G. Vi-

tencu, Emil de Colbazi st. med., Nic. Comșa st. med., Ionel Crețu st. la drept, Victor Groza st. med., Ioan Harșia st. la Conservator, Enea Isac st. la drept, N. Iordănescu st. la Conservator, Ioan de Leményi st. la drept, Laur. Luca st. med., Ioan Maier st. med., Dominic Medrea st. med., Leontin Muntean st. med., Constantin Oancea st. med., G. Șerban st. med., G. Ștefanica st. la drept., Ioan Teleguș st. med., Sabin Trăilă st. med., Petru Vlad st. med.

Răspunsul d-lui dr. Valeriu Braniste

Reproducem din „Drapelul“ primarti-colul din Nr. 20 iscălit de d. dr. Valeriu Braniste ca răspuns la o somație, ce i-s'a făcut:

Lugoj, 17 Februarie (2 Martie) 1911.

Mai am un cuvânt la adresa „Tribunei“, deși, la dreptul vorbind, nu mă ocup bucuos de această afacere odioasă, care — în fine! — a ajuns în stadiul lămuririi, căzând ceața de pe ochii mulțimei, orbite până acum de frazeologia fără seamăn a acestui organ de publicitate.

Strânsă cu ușa din toate părțile și silința se apăra față de faptele, pe cari nu le mai poate nega ori ascunde sub atacuri violente contra celor ce cutează a o trage la răspundere, a introdus un nou metod de luptă: se lapadă de trecutul propriu, aruncând toată vina asupra celor ce s'au desfăcut de ea și nu mai voiesc a avea nimic comun cu ocultii stăpâni ai „Tribunei“.

Negreșit un metod ingenios de apărare, de o parte se desvinovățește, de altă parte acuză pe cei, cari îi pot deveni cei mai periculoși contrari.

Veninul „Tribunei“ se varsă de prezent mai ales asupra d-lui Vasile Goldiș, pe care caută a-l prezenta ca vinovat pentru toate faptele, cari formează materialul de acuze contra „Tribunei“. Aproape nu trece zi, ca „Tribuna“ să nu aducă vre-o nouă „desvălire“, tot cu acușul contra d-lui Goldiș. Metodul acesta s'a încetățenit deja în așa măsură în coloanele „Tribunei“, încât chiar și păr. Ciorogariu, după ce n'a putut nega, că a fost un moment, când a așteptat dela Burdea așezarea sa în scaunul văduvit al episcopiei Caransebeșului, a căutat să se apere cu „desvălirea“, că d. Goldiș a fost acel „prietin“, care i-a sugerat această idee păcătoasă.

Acum mă aștept, ca și d. dr. Oncu să ne surprindă, că scrisorile în interesul părintelui

O prevestire...

De Constantin A. Giulescu

În ajunul Bobotezei eram poftiți să luăm ceaiul la coana Raluca Boboceanu: Eu, prietenul Gheorghe Lungu și doamna Eliza Moldovan.

Ne așteptau douăzeci de covrigei uscați, înșiruiți pe sfoară, o cutie mare cu pesmeți de Brașov, o sobă căldicică, și inima plină a coanei Ralucai.

Îmi aduc aminte, că eu am venit cel din urmă. Când am intrat în casă, mi-au sărit înainte doi căței gulerăți, cari se gudurau pe lângă picioarele mele, plângând de bucurie, că m'au văzut...

Coana Raluca, sta răsturnată pe o canapea, ținând în poală o pisică fumurie, care ciulea urechile, ori de câteori îi trecea dumneaci mâna prin blana moale.

Vetica, fata dumisale, pregătea serviciul pentru ceai, pe când doamna Moldovan sta de vorbă cu „Musiu Jorj“ uitându-se din când în când cu coada ochiului la candela din părete, care ardea cu lumină roșietică, clipind flacăra încet, arar, ca un ochi ostenit.

M'am așezat alături de coana Raluca, pe marginea canapelei, și timp îndelungat n'am vorbit nimic. Eram și amorțit de gerul, care mă pătrundea până la os. Pândiam numai privirile doamnei Moldovan, care nu se îndurau de loc să mă cerceteze în sara ceia. Era supărată pe mine, și pace...

După ce ni-s'a servit ceaiul, am prins cu toți să ne ghicim norocul. Am topit plumb, ne a dat coana Raluca în cărți, și am jucat peste zece partide de loton. Știu că am pierdut atunci aproape doi franci Aveam o singură mângâiere, pe care mi-o repetau toți: „Cine pierde la joc, câștigă în dragoste.“

Mă uitam atunci întrebător în ochii doamnei Moldovan, și o licărire de speranță îmi flutura în inimă, ca lucirea unei stele depărtate...

Când au început să cânte cocoșii de miezul nopții, coana Raluca s'a ridicat în sus, și-a luat un aer ceremonios, rugându-ne să fim cuminți. În tot timpul trebuia să stăm așa, nici să rădem, nici să vorbim. Ne-am așezat fiecare în câte-un colț al camerei, pe când Vetica desprinsese două oglinzi mari, așezându-le paralel pe două scaune. În fața fiecărei oglinzi a pus câte o lumânare aprinsă, iar între scaune, trebuia să stea cu părul despletit și fără să clipească din ochi, persoana care doria să-și vadă viitorul...

Când tot mecanismul acesta fu gata, m'am dus, și am privit o clipă într'una din oglinzi.

Un tablou neînchipuit de frumos mi s'a prezentat ochilor. O feerie, cum numai în basme se poate afla: O infinitate de imagini, cari se priviau față în față, într'o aleie nesfârșită de lumini aprinse, cari tremurau de adieri nevăzute. Mobila din casă, tablourile din păreți, și covoarele, îmbrăcau forme ciudate, bizare.

Întăiu, a cerat să-și vadă norocul, Vetica. A stat între cele două oglinzi mai bine de un ceas, în care timp își pieptena necontentit părul.

Cu toate, că nu e bine să spui cele ce ai văzut în oglindă, totuși îmi aduc aminte, că ni s'a povestit atunci de o șapcă cu trese galbene, de o sabie încinsă, și de un domn cu mustața neagră.

Prietinul Gheorghe Lungu, se plictisise în-grozitor. La un moment dat, pierzându-și răbdarea, și fiindu-i teamă să nu o lovească cine știe ce boală pe Vetica, a început să pufăie pe gură ca o locomotivă. Eu, cu doamna Moldovan râdeam cu lacrimi, pe când coana Raluca ne certa de amar moarte, ca să fim cuminți.

A trecut în urmă să-și vadă viitorul, și d-na Moldovan Când a început să-și despletească părul, și când l'am văzut căzând în valuri, valuri, pe gâtul gol și pe umerii rotunzi, am simțit un fior sălbatic străbătându-mi corpul, și o dorință nebună s'a prins de sufletul meu: Să mă ascund sub umbra pletelor ei, și să mă îmbăt de parfumul sânilor plini!..

De la un timp ochii au început să-i lăcrămeze. Mărgăritare scumpe îi lunecau pe obraji bujorați, pe când din colțul unde mă găsiam, îmi ziceam în aiurare:

„Cum aș sorbi acum, roua ochilor ei dulci!“.

Era frumoasă în sara ceia, ca o închipuire frumoasă, ca un portret al Madonei, ieșit dintr'o mână de artist...

Și cum ne uitam cu toți la mișcările ritmice ale brațului, care își trecea mâna albă prin părul ondulat, ne-am trezit de o dată, că fugim speriată din fața oglinzii, și dând un țipăt de spaimă,

Olariu le-a scris tot la îndemnul... d-lui Goldiș. Ba să te miri, dacă mâne-poimâne nu vom ceti ca și perfida informație „Ce a costat... tot d. Goldiș va fi scris-o.

Între asemenea împrejurări nu m'a surprins de loc, că la șirele „Drapelul”-ui de Sâmbătă, încearcă „Tribuna” să deplaseze întreaga chestie, „desvălind” tot pe d. V. Goldiș ca autor al celebrului Nr. al „Tribunei”, apărut la 1903 în limba maghiară.

Această „desvălire”, cu care crede „Tribuna”, că m'a desarmat, mă îndeamnă să scriu aceste șire la acest loc, ca să declar, că nu am nici un motiv a retracta ceva din ce am scris, cu atât mai mult de a face amendă onorifică: *din contră, susțin tot ce am scris, căci multe condeie oneste* a exploatat ocula „Tribunei” în scopurile sale ascunse!

Cu atâta ași putea termina. Dar nu voesc să-l las pe d. Goldiș în lumina falsă, în care îl așează cei dela „Tribuna”, pentru cari atâta a jertfit.

Țin din capul locului să declar, că n'am cerut dela d. Goldiș autorizația a scrie aceste și la caz că îl supără vre-o vorbă de-a mea, îl rog înainte să mă scuize. Dar nu pot tăcea: Cazul e prea flagrant, decât să trec peste el la ordinea zilei.

Adevărul este, că d. Vasile Goldiș a fost tocmai așa exploatat de ocula dela „Tribuna”, cum a fost exploatată întreaga lume românească și cum mai sunt exploatați și astăzi d-nii Oct. Goga, dr. I. Lupăș, dr. S. Pușcariu etc. și poate, chiar și d. dr. Nicolae Oncu, care face în prezent pe apărătorul „Tribunei”.

Toți am fost exploatați! Unora ne-a căzut mai înainte, altora mai târziu ceata de pe ochi. Iar altora le va cădea de-abea de aici încolo! Progresul cel mare este tocmai, că în timpul ultim a scăzut rapid numărul acelor, cari în bunăcredința lor nemărginită și devotamentul lor pentru cauză, se mai lasă a fi jertfele ocultei de la „Tribuna”.

Nu de mult am povestit în coloanele acestui ziar istoria mea, arătând cum vraja „Tribunei” m'a atras în mrejele ei și apoi peripețiile, între cari am scăpat.

Eu am avut norocul a trece prin această criză într-o epocă, când mi-au ajuns zece săptămâni pentru a mă desmeteci și a ajunge să văd de tot curat întreaga țesătură de intrigi, cu care se specula chestia națională în cel mai meschin scop.

D. Goldiș a intrat în politică mai târziu, când toți oamenii de bine și-au dat concursul a realia șirele reslețe ale partidului, sparte tocmai prin criza de comitet produsă de „Tribuna”. Și a conlucrat cu zel și abnegațiune la această reconstruire a unității de partid. Nu mă mir deci de loc, dacă astfel condus de dorul încheșării

a căzut pe marginea patului ascunzându-și capul în mâni...

Când s'a deșteptat, ne-a povestit, că într'un colț depărtat din aleia de lumini, a văzut un cimitir, pe când de-asupra mormintelor erau împletite cununi de flori. Dintr'un colț, de undeva, i s'a părut, că se desprinde o fantomă, ce sămăna cu tatăl ei. Iar când a început s'o cheme, să-i facă semn cu năframă albă, n'a mai putut rămâne locului și a fugit!..

Tremura toată, ca o crenguță, când ne-a istorisit această vedenie dureroasă.

*

Trecuseră două luni și jumătate din ajunul Bobotezii, în care timp nu mai văzusem pe Coana Raluca.

Se desprimăvara. Mugurașii involși se desfăceau văzând cu ochii și frunzișoare verzi, ieșau vesele de sub rămurele...

Peste tot era viață nouă, cu năzuințe noi!..

Treceam într'o zi prin grădina publică, și priveam la vrăbiile gureșe, care se jucau pe cărările pustii. Peste tot era cald și bine...

La o cotitură a unei alei de castani, întâlnesc pe coana Raluca. De cum a dat cu ochii de mine a început să mă dojenească:

— Bine, cutărică, să nu mai vii pe la noi de atât amar de vreme!.. Cum se face, că ne-ai dat uitării?!

Nu mai știu ce cuvinte de iertare am îngăimat atunci. Îmi aduc nmai atât aminte, că în momentul când să ne despărțim am întrebat-o:

șirelor, i-au trebuit, nu zece săptămâni, ci zece ani, până ce a văzut tot clar, că în ce mod păcătos i s'a exploatat bunăcredința.

Mie nu mi-a conflat d. V. Goldiș nimic din secretele bucătăriei „Tribunei”, dar eu i-am urmărit, ca fost coleg la catedră, cu mare luare aminte activitatea și așteptam cu certitudine matematică momentul izbucnirii crizei. Eu bănuiesc, că dl Goldiș vede deja de mult curat, dar nu s'a lăpădat pe față de „Tribuna”, pentru că credea, că mai poate scăpa pentru neam acea avere națională, care din bunăcredința marelui public român s'a acumulat în jurul „Tribunei”. Timpul acesta îl consider eu de cel mai mare martiriu al d-lui V. Goldiș.

Ocula dela „Tribuna” deasemenea de mult trebuie că a simțit, că d. Goldiș îi poate deveni primejdios. De aceea atacul din „Tribuna” cu prilejul alegerilor congregaționale n'a fost — cum are obiceiul „Tribuna” a se scuza, când nu mai are încăt — „niște șire strecurate din greșeală”, ci un atac premeditat, pregătit de mână lungă, căruia îi urmează acum cu plan o campanie de nimicire morală contra d-lui Goldiș, pentru a-l face astfel inofensiv.

Cunosc prea bine acest metod, căci și eu am avut parte de el.

Bunul simț al d-lui Goldiș, care prea bine știa ce o să urmeze, i-a dictat, ca îndată după primul asalt al „Tribunei”, să-i declare că pentru cele ce apar în coloanele „Tribunei” nu este acasă.

Bine a făcut d. Goldiș, și bine face că nici astăzi nu ripostează „Tribunei”.

Noi însă nu putem face așa. Noi trebuie să deschidem ochii mulțimei arătându-i, de unde bate vântul.

„Desvălirile” „Tribunei” nu mai prind, ci ne servesc numai prilej nou de a vedea cu cine avem de a face! Nu-i vorbă, e un tablou respingător, dar trebuie să trecem și peste aceasta, ca în fine să se aleagă grâul din neghină.

Dr. V. Branisce.

Politica în Ungaria

Din delegațiunea ungară. Conte Ștefan Tisza în contra sufragiului universal.

Eri delegațiunea ungară a continuat desbaterea budgetului militar. Conte Ștefan Tisza profitând de prilejul acesta a ținut o vorbire mai lungă, în care cu toată furia s'a năpustit asupra sufragiului universal, egal și secret, și asupra acelor, cari luptă cu sinceritate pentru legiferarea

acestui sufragiu. Dăm un scurt rezumat al acestei vorbiri:

Înainte de toate contele Tisza a încercat să dovedească, că Coroana nici când și cu nici un prilej nu s'a identificat cu reforma dreptului electoral radical, și, că, justiții de aceea au rămas în mai mare minoritate decât kossuthiștii, pentru că au pretins dreptul electoral radical, și în sfârșit, că afară de câțiva fanatici, nimeni nu voește dreptul electoral radical.

Ne bucurăm pentru declarația aceasta sinceră a contelui Tisza, deoarece ea aprobă credința noastră de mai de mult, că dânsul este inamicul cel mai neîmpăcat al rezolvirii cinstite, sincere și radicală a reformei electorale. Dar declarația aceasta a adus și o schimbare însemnată a situației. Dacă șeful partidului național al muncii a crezut sosită vremea, ca în chestia dreptului electoral să arunce bomba în mijlocul partidului propriu, atunci acei membri ai partidului muncii, cari nu aprobă vederile lui Tisza în chestia dreptului electoral, sunt datori să vadă, că ei nu mai pot rămânea în acelaș partid cu Tisza. Conte Tisza intenționat a făcut declarația aceasta, pe care cu prilejul organizării partidului a făcut-o chiar și ministrul președinte, dar și alți mulți membri marcanti ai partidului muncii au spus, că vor rămânea într'un partid cu Tisza până când acesta va face declarații în chestia dreptului electoral. Termenul acesta iată-l s'a împlinit. Tisza l'a urgitat. Deci, repetăm, cinstea și onoarea politică pretinde, ca aderenții sinceri ai sufragiului universal să-și tragă consecințele și, conform promisiunii făcute înaintea alegătorilor, să părăsească partidul lui Tisza, alăturându-se acelor, cari voesc cu toată sinceritatea răsturnarea sistemului corupt de alegere actual. E de prisos, să ne ocupăm cu argumentele contelui Tisza, cari, suntem convinși, sunt pure intervetiri, când voește să convingă, că masele alegătorilor au declarat, că nu voesc introducerea dreptului electoral radical. Din contră, alegerile au dovedit necesitatea sufragiului universal, egal și secret, iar deputații aleși au dovedit și dovedesc corupția parlamentarismului actual, care dă posibilitate acelor, cari numai prin promisiunea acestei reforme radicale au fost aleși, să se ascundă și să uite promisiunea făcută înaintea alegătorilor.

Contele Ștefan Tisza a mai spus și aceea, că e o greșală a se crede, că *promisiunile mai de mult a M. Sale Împăratului în chestia sufragiului universal, egal și secret* ar fi obligatoare pentru ori cine. Faptul, că *M. Sa însuși a promis, ba chiar și prin miniștrii săi a promis sufragiul universal, egal și secret, zic, faptul acesta, după părerea lui Tisza, nu e motiv ca el să se și întâmple.*

Dar noi mai știm, că Tisza de aceea luptă în contra dreptului electoral radical, pentru că voește să conserve puterea politică a celor clase, cari stăpânesc țara, nu în baza științei, sânguinței și zelului lor, ci în baza tradițiilor istorice. Deci, acelor, pe cari timp de o mie de ani Constituția aristocrată i-a îngămădit cu favoruri și i-a făcut zdrobitorii și stăpânitorii semeți ai celorlalți.

Singur numai dreptul electoral radical duce spre democrație. Teoria aceasta e simplă, limpede și curată.

— Dar doamna Moldovan ce mai face?

— Cum, nu ști, mi-a răspuns coana Raluca privindu-mă cu ochii în lacrimi?

— Nu, nu știu nimic. Ce s'a întâmplat?

— S'a prăpădit, sărăcuța ea! A băgat-o bărbatu-său în pământ. Uite, azi e săptămâna de când a dus-o la cimitir. S'o fi văzut, n'o mai cunoște-ai. Vetica mea n'o mai uită. S'a prăpădit plângând-o zi și noapte!.. Dar băiatu, Viorică!.. Să-l vezi cum oltează, mititelul, când îl întrebi de mânuca lui! Ți-e mai mare mila:

— Unde e mama ta, Viorică?

— A luat-o popa, tanti, și s'a dus!..

Așa răspunde micuțul, înecându-l oftatul!.. E jale, numai jale, în toată casa!..

Târziu m'am despărțit de coana Raluca, cu lacrimile în ochi. Am făcut câți-va pași, și m'am așezat pe o bancă. Am închis apoi ochii, și răzîmându-mi capul de speteza a băncii, am început să plâng...

Nu mă știu prin ce împărechere de gânduri, m'am dus cu mintea în ajunul Bobotezii. Am văzut atunci aleia de lumânări aprinse din casa coanei Ralucai, iar în fund, într'un colț depărtat, am zărit un cimitir plin de cununi, împletite peste morminte!.. Mi-s'a părut atunci, că o voce din năuntru îmi șoptește:

„Aici odihnește aceea, pentru care ția bătut inima, numai o clipă 'n viață”!..

Zadarnic te sbuciumi d-le conte. Poporul s'a trezit din letargie și voește să scuture jugul poverilor în care a tras de atâta amar de vreme, și voește să pună odată sfârșit domniei trântorilor.

Banul Croației și Khuen Héderváry la M. Sa Impăratul.

Azi la orele 1 d. a. M. Sa Impăratul a primit în audiență pe banul Tomasich al Croației. Banul a raportat M. Sale despre situația politică din Croația.

Tot azi la orele 10 a. m. a fost primit în audiență la M. Sa și ministrul-președinte Khuen Héderváry, care a raportat despre situația politică din Ungaria. Audiența a durat o oră.

Justh Gyula despre vorbirea lui Ștefan Tisza.

Azi prin culuoarele Camerei s'a discutat foarte mult vorbirea contelui Ștefan Tisza, rostită în ședința de ieri a delegațiunii ungare în contra sufragiului universal. Elementele liberale ale partidului guvernamental nu aprobă vederile lui Tisza, iar *Justh Gyula* a declarat următoarele :

„Cu prilejul desbaterii bugetului îi voi răspunde lui Tisza. Nădăduesc, că oricât ar dori aderenții lui Tisza, nu vor putea să împiedice introducerea sufragiului universal, egal. Durere, am experiențe triste despre felul politicii acelei inteligențe, cărei Tisza voește să-i încredințeze conducerea Statului. Voiu dovedi cu exemple, că inteligența aceasta în decurs de patru ani încontinuu și-a schimbat vederile politice. Parlamentul sufragiului universal va fi mai bun decât cel actual.

Din comisiile Camerei.

Corespondentul nostru din Budapesta ne telefonează următoarele : La 7 Martie la orele 3 d. a. comisia V. de cenzurare va ține ședință, în care se va desbata petiția dată în contra alegerii de deputat a d-lui *dr. Nicolae Șerban*.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 3 Martie.

Desbaterea pe paragrafi a proiectului băncii nu prezintă nici un interes. Opoziția face mari eforturi, ca discuția să nu înceteze, dar așa se vede, că toată greutatea cade pe partidul poporal precum și partidul kossuthist nu ia parte la desbateri. Se vorbește, că discuția nu va dura multe zile.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează *Návay Lajos*.

Hegy Árpád înștiințează cazul de incompatibilitate al deputatului conte Széchenyi Emil, ales la Strigoniu. Comanda militară ține în a-rendă o moșie a contelui, iar faptul acesta e incompatibil cu deputația.

Desbaterea pe paragrafi.

Lovászy Márton : Propune o modificare pentru alineatul al treilea al §-ului 1, că în loc de „statutul rămâne neschimbat” să se pună „întră din nou în vigoare”. Cere, ca adunarea generală a băncii să se țină odată la Budapesta, altă dată la Viena, iar în consiliul superior să se aleagă cel puțin doi cetățeni ungari. Nu primește §-ul 1.

Holló Lajos : Desbaterea proiectului băncii e o adevărată comedie parlamentară, deoarece s'a spus, că acțiunea opoziției e vanitate, (Așa-i! în stânga)

Critică §-ul 1. La alineatul întâi excepționează, că ministrul de finanțe voește să modifice expresiunea „Statutul în vigoare” al băncii“.

La alineatul al doilea vorbește în contra înființării filialelor, deoarece aci se favorizează hotărât Austria.

Să se lărgească și să se facă independent cercul de drept al direcțiunii băncii din Budapesta. opoziția ar putea să pretindă împărțirea afacerii de deviză, dar deocamdată se mulțumește, dacă cere împărțirea egală a acestei afaceri între institutele principale din Viena și Budapesta.

Propune o modificare, ca banca să se ocupe în cercul ei de afaceri cu cumpărarea și vânzarea recipiselor de amanet proprii.

Polónyi Géza a vorbit la §-ul 3.

Lovászy M. A cerut constatarea capabilității de a aduce rezoluțiuni, a Camerei.

Erau prezenți 66 de deputați.

Propunerea lui *Lovászy* a produs o mică furtună, care abia numai după retragerea propunerii s'a potolit.

Scrisori din Viena

Paritatea dintre Austria și Ungaria și transportul pentru armată — Cincizeci de ani dela existența Reichsrathului — Manifestații de „dragoste” de-ale Maghiarilor față de Austria

Timpurile s'au schimbat, deși nu astfel cum am fi dorit. Nu este încă mult de atunci, când se credea, că nu numai în Ungaria, dar în toate afacerile comune, trebuie să se întâmple aceea, ce voiește oligarhia maghiară, iar ce nu-i place, trebuie neglijat. Se credea, că așa trebuie să fie, că aceasta este o fatalitate, care nu se poate înlătura.

Ne aducem bine aminte, că toate partidele austriace au dat expresie protestului lor, când neuitatul *dr. Lueger* și-a ridicat cuvântul în Reichsrath împotriva influenței maghiare în afacerile comune. Căci ținuta nu prea bărbătească a Austriei avusese ca urmare, că la toate ratificările pactului dintre cele două țări, Austria era totdeauna scurtată; astfel s'a întâmplat, că nu numai paritatea, care are să fie baza neschimbată a dualismului, a fost vătămată la toate prilejurile, ci pe căi ascunse s'a jertfit bucată de bucată din baza comună, ba a fost atacată chiar și unitatea armatei, care totuși trebuie să fie un vecinic *nolme tangere* sub toate împrejurările.

Cum am zis, în anul din urmă s'au făcut multe schimbări, și Maghiarii cugetă și acum, că în toate afacerile au de a face cu un singur factor, care mai nainte nici nu exista, anume cu opoziția Austriei. Se știe, că coaliția a fost nimicită nu numai prin neînțelegerea din sânul cabinetului referitor la principiile reformei electorale, dar și prin opunerea ei față de Viena în ce privește pretențiunile militare.

Desbaterile actuale ale Delegațiunilor dovedesc, că interesele Austriei sunt reprezentate de astădată în mod mai hotărât, ca oricând.

Când s'a văzut adevărat, că împărțirea Ungariei la transportul pentru miliție trece peste măsura, ce le compete amăsurat cotei și că împărțirea aceasta s'a stipulat în contracte făcute înainte în secret, s'a înaintat îndată în Delegațiunea austriacă o propunere de urgență referitor la aceasta, care a și fost primită cu unanimitate.

Afară de aceasta s'a enunțat, că bugetul pentru marină nu se va putea desbata până atunci, până ce nu se vor da explicații și asigurări hotărâte în privința aceasta.

Această ținută a Delegațiilor austriaci înseamnă pentru Maghiari un avertisment energic, care fără îndoială nu va fi trecut cu vederea din partea lor.

„Gluma” Austriei — cel puțin față de politicianii maghiari — s'a sfârșit prin aceasta pentru totdeauna!

*

La 26 Februarie s'au împlinit cincizeci de ani, de când prin patentă din Februarie s'a creat reprezentanța poporală a Imperiului. Natural, că această zi n'a putut trece fără comentare din partea presei.

În genere spiritele erau stăpânite de oareșcare groază a se ocupa de acest dat.

Cauza este ușor de aflat, pentru că dacă aruncăm o privire asupra desvoltării relațiilor politice austro-ungare, impresia este îmbucurătoare.

Vom vedea atunci într'un mod clar, că ce ar fi putut deveni Impărăția Habsburgilor în aceste cinci decenii și ce s'a neglijat.

A lipsit numai o inițiativă puternică și cu țință hotărâtă, pentruca Monarhia să se ridice la un Stat puternic și unitar, așa cum și-l inchipue d. Aurel C. Popovici în opul său „Gross-Österreich” pătruns dela început până în sfârșit de această idee. Deatunci s'au comis greșeli peste greșeli, momentul potrivit pentru a face o faptă hotărâtă și ducătoare la scop a fost totdeauna scăpat, în veci s'au mulțumit cu provizorii mai lungi sau mai scurte, la orice prilej se mângăiau cu fraza ușuratică și goală: „Noi putem aștepta!” Acest „Noi” înseamnă, că toți aceia, cari au avut de fapt interes, ca Imperiul habsburgic să devină un Stat puternic și unitar, au tot așteptat într'adevăr, până ce a fost prea târziu.

A venit dualismul fără duh, care a sfâșiat de fapt Monarhia în două, ori ne place, ori nu.

Proverbul : „Dacă dai cuiva degetul, îți cere mâna întreagă” s'a adevărit și în cazul de față. Maghiarii n'au fost mulțumiți cu dualismul nici-când și se străduiesc, când în tăcere, când în sgomot, când mai impulsiv, când în mod mai diplomatic după totală independență, după independență pe teren de drept public și economic și după înființarea unei armate proprii maghiare. Deși în prezent se află la cârmă un guvern, care mărturisește, că stă pe baza pactului dela 67, se știe cu siguranță, că ori care Ungur e îmbibat de ideile lui Kossuth și așteaptă numai momentul potrivit, ca să le poată înlătui. Acestea sunt gândirile, ce au trebuit să se trezească în noi, când ne-am gândit la patentă din Februarie, publicată înainte de asta cu cincizeci de ani.

*

În zilele din urmă s'a vorbit în parlamentul maghiar iarăși mult rău de Austria, dar mai ales de parlamentul austriac.

Aceasta nu e ceva nou și nici personalitatea, care a vorbit despre „gurile nespălate” ale Austriacilor — domnul *Polónyi* — nu e atât de însemnată, ca să ne ocupăm de această întâmplare. Este însă totuși un moment, care ne îndeamnă să ne oprim puțin asupra acestui episod. Ministrul președinte Khuen Héderváry a rostit unele cuvinte spre apărarea parlamentului austriac

Fapta aceasta a lui — după cum scriu ziarele vieneze — a stârnit consternație și în unele cercuri din partidul muncii naționale și aceasta opoziție i s'a făcut numai de aceea, că se credea, că pentru acest serviciu i se vor aduce mulțumite din parte austriacă.

Aceasta este totuși mare încredere!

Pentru că ministrul președinte ungar și-a făcut datoria, rostind vr'o câteva cuvinte întru apărarea parlamentului austriac, care a fost înjurat în mod cocicesc, oare n'ar trebui să aranjăm nu numai o serbare națională, dar să votăm toate pretențiunile Maghiarilor în afaceri comune, și ce este mai scump! pentru dânsii, să nu mai criticăm de fel politica lor de maghiarizare?!

Austriacus.

CRONICA EXTERNĂ

Relațiile italo-austro-ungare

„Popolo Romano” se ocupă într'o serie de articole de fond cu relațiile dintre Italia și Austro-Ungaria.

Ziarul constată cu bucurie nefățărită, că nici când nu s'a manifestat prietenia dintre cele două state atât de demonstrativ, ca în prezent

Începând dela discursul lui Grabmayr și până la cel mai neînsemnat politician sloven s'a accentuat necesitatea, ca în sânul popoarelor ambelor țări, să se samene Duhul bunei înțelegeri și iubirii frățești, căci numai așa vor avea rădăcini trainice raporturile diplomatice încheiate între-olaltă.

Numitul ziar constată, că darul Împăratului Francisc Iosif făcut Reginei Italiei, se poate lua în multe privințe ca un act de simpatie dintre cele două dinastii, dar nu se poate tăgădui nici aceea, că prin el Majestatea Sa a dat un impuls puternic diplomației, ca legăturile vechi să se întărească și mai mult.

Tot astfel este a se judeca și premiul dat de dânsul pentru cursele de cai din anul acesta.

Dacă socotim apoi, că cu prilejul serbărilor jubilee, vor merge la Roma deputații în număr

le vr'o 180 de inși, precum și membrii diferitelor uniuni de cântări și cultură din Viena, a căror număr se ridică la vr'o 400. Ori ce om trebuie să vadă în aceasta expresia unei amiciții sincere și puternice a celor două popoare.

În urma acestora, numitul ziar, nădăjduște, că facultatea italiană din Austria, nu va mai întâmpina greutăți în calea înființării ei.

Ca încheiere aduce laude contelui Aehrenthal și marhizului di San Giuliano, cari ca reprezentanți ai afacerilor externe din cele două state, au merite neperitoare în privința aceasta.

Noul minister în Franța

Noul cabinet sub șefia lui Monis s'a constituit în mod definitiv. Spre deosebire de lista noastră publicată ieri, cabinetul a suferit unele schimbări și anume, ministru de justiție este: Perrier, Masse, de comerț, Tams de agricultură.

Toți miniștrii sunt aderenți de-ai lui Combes, fostul șef al socialiștilor radicali. Drept aceea partea cea mai mare dintre miniștri a ținut să viziteze pe acest fost șef al lor înainte de a ocupa posturile.

Opinia publică franceză este cuprinsă și acum de frigurile unei crize, deși lista cabinetului este deja definitiv stabilită. Politiciani ageri și cu vederi în viitor sunt îngrijați de soarta noului guvern, căruia nu-i prorocește o viață prea lungă.

Multe schimbări în cabinet, până ce s'a putut compune lista așa cum este, a stârnit în anumite cercuri de-ale socialiștilor radicali, cari fiecare își aveau pe câte un favorit, nemulțumiri. Majoritatea lui Monis în urma acestora nu este pe deplin asigurată în Cameră.

Dar soarta noului cabinet pare a fi pecetluită de pe acum prin primirea lui Delcassé la marină, ceea ce a aflat nemulțumire nu numai în străinătate, dar în mare parte și în presa franceză.

Astfel ziarul „La Presse” zice, că noul guvern este o primejdie publică. Șeful guvernului Monis nu dă nici o garanță, n'are nici un prestigiu, căci n'are alt trecut, decât de a fi produs ca comerciant de spirt lichiorul cunoscut ca „Monis fin”. În tonul acesta batjocoritor scriu și alte ziare franceze, că prin acest cabinet s'a compromis președintele Fallières și republica franceză. Impresia produsă de noul guvern în străinătate este în genere nu prea favorabilă. Ziarele germane îndeosebi au fost acelea, cari și-au dat pe față îngrijorarea pentru intrarea lui Delcassé în cabinet. Nu a durat însă mult această impresie, căci azi ziarele germane deja scriu cu fală, că o acțiune războinică a lui Delcassé nu va strica de fel Germaniei ci numai Franței. Germanii așteaptă în liniște orice eveniment din viitor.

DIN ROMÂNIA

Scrisori din București

Inceperea alegerilor generale — Aspectul Capitalei — Incidentul sângeros dela Buzău — Succesul „Funcționarului dela Domenii”

București, 16 Februarie v. — Azi s'au început alegerile la colegiul întâiu de Cameră. O agitație deosebită domnește pretutindeni. Zidurile și ulucile sunt toate acoperite cu tot felul de manifeste și apeluri, de toate culorile. Niciodată nu s'au întrebuintat atâtea imprimări în timpul alegerilor, ca anul acesta.

Fiecare din cele trei partide au tipărit în zeci de mii de exemplare programul lor. Până și pe balcoanele diferitelor case atârnă fel de fel de manifeste și apeluri, — după culoarea politică a locatarului. Bune afaceri trebuie să fi făcut tipografiile și fabricile de hârtie cu acest prilej!

Până în momentul când scriu aceste rânduri, în Capitală nu s'a petrecut nici un incident. Din provincie n'au venit încă știrile.

În schimb, ieri s'a întâmplat la Buzău un incident cu urmări sângeroase. Opoziția fiind huiduită de agenții guvernamentali, pe când făcea propagandă electorală, s'a iscat o încercare. În timpul încercării s'au tras mai multe focuri de revolver. Au fost trei cetățeni din lagărul guvernamental grav răniți.

Guvernul a luat foarte severe măsuri militare pentru ca ordinea să nu fie turburată în timpul alegerilor. Măsuri strașnice s'au luat și la țară de teama vre-unei noi încercări de a se răscula țărănimea. Această temă e legitimată de niște manifeste incendiare împrăștiate prin județele Vlașca, Olt și Teleorman — tocmai acolo unde răscoalele din 1907 s'au deslănțuit cu mai mare furie — de autori rămași nedescoperiți.

*

Aseară s'a reprezentat pentru prima oară la Teatrul Național *Funcționarul dela Domenii*, o foarte hazlie farsă originală în trei acte de d. P. Locusteanu. Deși era în ajunul alegerilor, *Funcționarul dela Domenii* s'a reprezentat în fața unei săli literalmente plină, cu un succes extraordinar.

După fiecare act autorul a fost cu frenezie rechemat de public de câte 4—5 ori.

Funcționarul dela Domenii satirizează cu mult spirit obiceiuri și tipuri din societatea noastră. Motivul acestei farse este dorința, pe care o are fostul cismar îmbogățit, Cocârțan, de a-și mărita fața numai decât cu un funcționar dela Domenii. În jurul acestui motiv, brodează o mulțime de încurcături foarte hazlii, cari îi dau prilejul să facă să defileze o serie de tipuri de farsă de un humor irezistibil. Astfel, au fost foarte gustați: Piscifling, poetul Flaimuc, agentul de publicitate Ritter, Un domn foarte serios, d-na Somnoiu, Carâmb, etc.

Farsa d-lui Locusteanu s'a bucurat și de o interpretare ideală. D-nii P. Liciu, I. Niculescu, N. Soreanu, V. Toneanu, G. Achille, C. Belcot, Al. Mihailescu, Duțulescu, d-nele M. Ciucurescu, Liniver, Mihailescu, Mărculescu și d-ra El. Mihăilescu au contribuit fiecare cu talentul și fantazia lor la succesul *Funcționarului dela Domenii*.

Bucureșteanul.

Impresii asupra alegerilor din România

Nici odată alegerile din România, nu au prezentat un interes mai viu, ca actualele alegeri. Guvernul dlui Petre Carp, a avut de a face cu o opoziție unită, cu popularitatea dlui Tache Ionescu șeful partidului conservator-democrat și cu stăruința pusă de d. Ionel Brătianu de a învinge un guvern Carp, venit contra voinței sale — prin voința Suveranului, la conducerea țării.

Dar să arătăm în câteva cuvinte, cum a decurs această alegere în Capitală. Până la orele cinci și jumătate p. m. nu se putea ști nimic; fel de fel de pariuri se angajau în fața localurilor de vot. Se credea până și de cei mai optimiști conservatori că d. T. Ionescu va reuși să câștige un loc. De altfel singura culoare, care amenința mai mult candidaturile partidului conservator-democrat, era culoarea de Galben, dar d. Take Ionescu încă dela orele 8 și jumătate dimineața a fost nelipsit din localul de vot, până la orele 9

și jumătate, seara când aflând rezultatul dezastruos al opoziției din culorile de Albastru, Roșu și Verde, a pierdut orice speranță și s'a îndreptat spre casă.

Pentru public, rezultatul culoarei de Albastru a fost un moment de surprindere, nimeni nu se aștepta ca în Albastru opoziția să obțină așa de puține sufragii. Totuși, se conta mult pe rezultatul culoarei de Roșu, dar nedumerirea fusese și mai mare când se află că și aci opoziția a eșit bătută.

Se spera în sfârșit într'un balotaj între d-nii T. Ionescu și Șoimescu, mai cu seamă după rezultatul dat de culoarea de Negru, însă culoarea de Verde a distrus pe la orele 9 seara și această din urmă iluzie.

Lupta era pierdută și partizanii conservatorilor-democrați, părăsesc localurile de vot.

În timpul acesta încep să sosească rezultatele alegerilor de prin provincie, sunt anunțate publicului de către cinematografele ziarelor: „Minerva” și „Dimineața”. Și aceste rezultate, arată izbânda aproape generală a partidului domnului Carp.

Rezultatul votului în Capitală, a fost comentat cu mult interes, căci de unde se spera că d. Take Ionescu va reuși să ia un loc s'a văzut că n'a putut obține decât 811 voturi pe când majoritatea sufragiilor ce trebuia să implinească, era 852 voturi.

*

Rezultatul alegerilor la colegiul I de Cameră, în favoarea d-lui Petre Carp, nouă aniștilor de peste Munți, ne întărește speranțele, dându-i guvernului cea mai desăvârșită izbândă și în viitoarele alegeri.

Noi suntem siguri, că partidul conservator, alcătuit numai din oameni fruntași politici, cu dor de țară și neam, va căuta să satisfacă fără nici o părtinire dorințele poporului, atât de asuprit și nedreptățit, aducând buna armonie în instituție statului, pentru propășirea țării pentru bucuria noastră a tuturor Românilor.

Rezultatul alegerii colegiului I. de Cameră

La alegerile colegiul I de Cameră districte a reușit lista guvernamentală, proclamându-se alesi d-nii D. D. Dobrescu președintele cete interimare, d. N. Filipescu ministru de război, d. Al. Marghiloman ministru de interne, d. D. Șoimescu și d. Virgil Arion.

De asemenea în toată țara, lupta dată pentru alegerile dela colegiul I de Cameră a fost în favoarea partidului guvernamental.

După proclamarea rezultatului

Bârlad. Un grup compact de alegători, cu muzica în frunte, a manifestat pe stradele orașului, aclamând pe aleșii conservatori.

Giurgiu. După proclamarea rezultatului, alegătorii opozanți au făcut o sgomotoasă manifestație de simpatie d-lui I. T. Ghica, ales, pe care l-au dus în triumf până la casa d-lui P. Parisianu, șeful conservatorilor-democrați.

De aci au trecut la hotelul „Europa”, au aclamat pe d. C. P. Rădulescu, care a tîmuit.

Manifestanții s'au dus apoi la clubul oștii-unite, din piața Carol, unde au vorbit balcon d-nii Luca, N. Alimănescu, Teodorescu, Ghica, P. Parisianu și N. Bălănescu, mulțum alegătorilor.

Manifestanții au colindat în urale întreg rașul.

Iasi. După proclamarea rezultatului s'a făcut la clubul conservator o manifestație entuziastă.

În saloanele clubului, în fața ușii azistei imense, au ținut discursuri d. Dim. Jrețear și ceilalți candidați.

Târgoviște. După ce s'a aflat rezultatul, alegătorii conservatori au plecat în corpore, nifestând la clubul conservator. Aci au vorbit preotul Diaconescu și apoi d. M. Deșliu, mi mind alegătorilor pentru încrederea, ce a dat didaților guvernului rugându-l ca și la alegerea col. I de Senat să voteze pe candidații guvernului.

În urmă a vorbit prefectul B Lumea s'a risipit apoi în lin.

Litere — Arte — Științe

CA NIȘTE CIOCLI...

*Ca niște ciocli-așteaptă criticaștrii
Să ne îngroape-a noastre idealuri,
Ce se ridică mândre dintre valuri,
Eterne 'n noi, și strălucind ca aștrii.*

*Poporul le întruchipă 'nfelesul,
Din vieța lor își face a lui vieță; —
Ca Plăton el observă și învață
Că cel ce zbiară 'n vânt, nu-i este-alesul.*

*Poporul își iubește toți copiii
Dar lasă părâșiți pe cei nemernici —
Când, apoteozăți, acei puternici
S'aruncă 'n focul sfânt al bătălii.*

*Și când i-acopăr groaznicele valuri
Intunecând lucirea lor de aștri —
Ca niște ciocli-așteaptă criticaștrii,
Creșând că-s moarte-a noastre idealuri...*

nă

Alex. St. Vernescu.

Audiențele unui Român la Împăratul Iosif II.

IV. Prezentarea la Burg.

A doua zi la 10 ceasuri am mers la curte intrând în curtea dinții cu carăta, căci în curtea a doua numai familia împărătească intră, dat jos la scară și m-am suit într'un foisor, stâlpi de marmură ce-i țin în spinare lei; cea curte dintr'ăi curții nu se vede nici decât numai acei ce sunt orânduți de a audiență, de vreme ce gvardie de ostași ne ară din curte. Am trecut într'o sală unde la Gît unu din gvardia corpului cea nemțească, va ț-au și întrebat de sunt eu boierul din Vătițiș au căzut dinaintea mea), remăindu-mi slugile aci; am mai mers două sale până la ușa divanului împărătesc ce are tahtul (localul de reședință); de acoloa, găsind trei gvardii din somatofilaci (gardes de corps): un Neamț, un Ungur și un Leah (Polon), cu căiafeturile (armurile) lor fiește-care s'au întors gvardia cea d'ântăi la locul ei ce ține pușcă și dintr'acești trei ce păzea aci cu sabiile scoase, au căzut Neamțul înaintea mea și am trecut prin divanul ce se numește sala de audiență. Aceasta are un taht cu baldachin tot de aur lucrat; perdeava ce se spânzură dela baldachin și cloșurile sunt tot de sârmă și cu margăritar frumos; această sală, de o parte are fereste, și de o parte are fereste și oglinzi; dintr'această sală am trecut într'altă iar cu taht mai mic de frânghie*); dintr'aceea am intrat într'o cameră mare unde păzea la ușa cabinetului Chesarului un dejour șambelan cu chiăie, care acesta era și ghegeneral; ne-au primit cu cinste și ne-au poftit cu ceremonie să așteptăm puțintel până va da veste Împăratului și, mergând se întoarce în grab, căci Împăratul era în alt gabinet și mai înainte; ne spuse: — Acum iese!

Audiența la Împăratul.

N'apucă să sfârșească vorba și se sună un clopoțel și îndată se repezi șambelanul și trase dela perdeava un cloș de fir și se ridică perdeava, și-mi făcu semn să intru în casă. Intrând la ușa, văzui pe Chesarul în mijlocul casei fără de capelă, în picere și de loc călcând duoi pași, am ingenunchiat turcește și puindu-mi capul în pământ, vrând să-l aridic, m'am pomenit cu mâna Chesarului la cap, zicându-mi că nu face trebuință de această ceremonie, și să mă aridic, și vrând să-i sărut mâna, a tras-o și m'au cunoscut de când mă văzuse la 73, la Brașov și 'ndată 'mi-au zis: — Sinior Vacarescule, d-ta în Viena, cum a fost cu puțință a veni, aflându-te și consilier al principatului? — Am răspuns cu

multă smerenie că un principat plin de jale și un princip plin de întristăciune îmi au dat lacrimile lor în pumni, rugându-mi-se ca să le aduc și să le vărs la picioarele sfintei tale Mării, și să pociu, printr'această vărsare a lacrimilor lor, să deșert din comorile cele nedeșertate al milostivirii tale o clemență spre a înveseli acești ochi cu vederea întoarcerii acestor doi fii ai prințului Ipsilant în Valahia! — M'au întrebat: — Pentru ce pricină au dorit? — Am răspuns că de se dă pentru un rău, răul nu iaste alt decât multa îndestulare și răsfățăciune. — M'au întrebat de au duh și ce cugetează? — I-am arătat că duhul i-au îndemnat să facă această pornire, iar cugetul nu urmează a fi alt decât a se învrednici mai multă îndestulare decât aceea ce au avut în Valahia. — 'Mi-au răspuns ca aici aceasta nu se dobândește așa lesne, ci și cu slujbă multă și cu vreme prelungită, și-mi zise: Pot avea vre-un venit al lor deosebit de undeva? — Li arătai că cine dosește dela noi, iaste lege, a perde și câte nemșcătoare are. — Îmi zise:

Și cum au socotit, că pot trăi aici? Aici slujesc principii din Germania cu 20 florinți leață pe lună, dar trăiesc cu rendite dela casele lor. Am răspuns, că de-ar fi putut ști aceasta, poate n'ar fi făcut această îndrăzneală, ci râvna, ca să vază lucruri ce nu putea vedea cu voie, și tineretele i-a făcut a face această pornire, care, deosebi de văzuta întristare ce au adus părinților, au pricinuit și o gândită necinste patriei noastre. — mi răspunse, că au trâmăis porunci pe la ghegeneralii Ardealului să-i îndemneze a se întoarce în țeară. — Răspunsei că iaste și rușinea și necinstea ce socotesc, că pot avea de se vor întoarce, care numai cu îndemnare nu-i va lăsa să se întoarcă, de nu vor fi și siliți. — Îmi zise: Când îi voi sili, ating azilul împărăției*) — Răspunsei că: azilul tuturilor împărățiilor iaste cinstea împărățiilor și de toată lumea iaste râvnit azilul tuturilor împărățiilor, pentru rîfugiul și scăparea tuturilor. Însă azilul iaste azil, când se va socoti ca un azil și când i-se vor păzi canoanele și regulile lui (criteriul azilului). Azilul se cuvine a-l dobândi acei ce dosesce de la un mare rău și peire și primejlie; unii ca aceia când îl voru afla dela ori ce împărăție, atunci se cunoaște cinstea și canoanele azilului; iar când dosește (fuge) nescine dela bine pentru a nu petrece bine, din neștiință numai și fără nici o vină și mai vârtos pentru a pricinui și altora rău, acela, când nu se va întoarce silit, atunci se ating (se calcă) canoanele azilului, căci iaste lucru împotriva lor, și azilul pentru a-și păzi însușirea lui, însuși se silește din canoanele lui să silească întoarcerea aceluia.

Mi-a zis: Bravo! Domnia ta îmi grăiești cu duh și cu dreptate, dar cum potci să fac tot trupul ostășesc să știe aceasta? — Am zis: că a fi tot trupul ostășesc indisciplinat și pedepsit (instruit) iaste destul a ști fără de a întreba, că sfânta ta Mărire nu face lucruri împotriva azilului nici a cinstei împărătești, și am zis: Prea milostive Împărate: eu știu că neîndestularea eloguenței mele (talentului meu oratoric) nu poate trage milostivirea împărătești tale Mării asupra acestor pricină, a căreia nenorocirea și vina de a nu se săvârși după cererea soliei mele nu iaste alta, decât vârsta mea, căci aflându-mă cel mai tânăr în adunarea conziliului Valahiei, neputința vârstei și a bătrâneților nu au slobozit să vie vre-unul din cei mai bătrâni și în vârstă și în știință, ca să poată pricinui cu înlesnire această facere de bine la o obște, și pe lângă osteneala, ce cu multă cinste și slavă a mea am făcut până a veni, îmi perz și puțina reputație dela principatul Valahiei, unde pe lângă întristarea ce am de pricina acestei întâmplări mi-se mai grămădește și alta a nu mă fi putut arăta destoinic a o săvârși și a nu fi fost vrednic să dobândesc dreptatea nici dela însuși dreptatea ce ești Împărăția ta. — Deodată, puindu-și mâna pe piept, mi-au zis: *Îți fâgăduesc pe împărăteasca mea parolă că nici în țările mele, nici în slujba mea nu-i voi*

finea și-i voi întoarce în Turcia fără de alt nu-mai trebuie să-i aduc întâi aici ca să le siguresc buna petrecere (salvus conductus); ci nu griji, și te mulțumești cu aceasta? — mă întrebă.

I-am răspuns ingenunchind, că foarte mă mulțumesc, căci aceasta iaste și mai împărătească faptă, căci iaste plină de iubire de omenite. — M-au heretesit (felicitat) de căimăcănie (numirea de locșitor Domnesc) și m-au întrebat pentru mazilie; mi-au făcut multe întrebări de Țarigrad, de Valahia, de obiceiuri și altele, fiindu-ne două ceasuri și mai bine și, răspunzându-i la toate după cuviință, i-am spus, că mă rog să aib voie să purcez, căci mă grăbesc și m-am rugat să aib înduioate pașoporturi, și de drumul Sibiiului și de drumul Timisvarului. — Le vei avea — mi-au zis, și mai stând puțintel ne au zis: Vă urez bună călătorie. — Și apoi făcând mulțumita cu ingenunchiere, s-au tras la gabinet și așa am eșit din lăuntru, căci nu poate eși nimeni de la audiența din gabinet, până nu se trage însuși întâi.

Pregătiri de rentoarcere — Spre casă.

După ce am eșit din lăuntru am mers la gazdă și la gazdă, la masă încă aflându-mă, au venit un cancelist dela cancelaria curții și mi-au adus două pașoporturi precum cerusem dela Împăratul și deosebita poruncă cătră ghegeneralul Zeffis comandirul Timișvarului ca, de voi merge la Timișvar..., să-mi dea zece husari cu cai de poște împărătești, să mă aducă până la hotar; și așa sculându-mă de la masă, am mai șezut până au înnoptat și seara la 6 ceasuri nemțești am eșit din Viena și am venit la poșta dela Fischament și acoloa am dormit. Patru zile am șezut în Beciu numai și purcegând, am sosit la Timișvar și de acoloa, știind turburarea ce au serhaturile (cetățile turcești de lângă Dunăre) și chibzuindu-mă că se vor fi înștiințat de mergearea mea la Beciu și de aș fi mers pe la Mehădia cu husarii ce-mi orânduiseră pentru paza drumului și pentru cinste, putea să se facă zvon pe la cafenele că m-am dus să aduc cătane, iar nu pe fiii domnului, și ca să nu mai dau pricină de turburare țarei, am lăsat acel drum ce-mi era mai îndemână și mai aproape să intru în țeară, și am venit pe la Sibiiu. Aci sosind, am găsit pe Domnul Ipsilant purces la Giurgiu, și eu rămăind aci ca un caimacam, am înștiințat de toate Mării-Sale, cu spatarul Mavrocordat ce pentru aceasta îl lăsase aici; deci, după patru luni au purces și beizadelele (fii prințului) de la Beciu și au mers la Țarigrad (Constantinopol) pe la Beligrad...

(Sfârșit).

V. Gilu.

Cărți și reviste.

Despre căsătorie, de Em. Elefterescu. O broșură de 37 pagini, instructivă, de bună educațiune pentru tineret. D. Elefterescu într'un stil limpede, arată moralitatea căsătoriei, necesitatea ei indispensabilă în vieța oamenilor. Arată, în definițiune, că ea se bazează pe iubire, și dacă nu-și însusește acest fond, căsătoria este falsă, devenind focar de imoralități. Închee prin ideea că nu banii se cimentează căsătoria, ci armonia și munca deopotrivă a bărbatului și femeii după menirea lor; deci bărbatul să nu se bucure de zestre ignorând calitățile femeii sărace. Să nu stea la îndoială ca să ia o fată săracă și virtuoasă în calități, și să refuze a lua o fată bogată dar fără aceste calități.

Broșura se poate procura dela Tipografia Al. Valescu, Musetești (Argeș) România.

*) Adică: a prezentat armele și mi-a lăsat loc să intru.

n) Stofă prețioasă țesută cu mătase, brocard.

*) Protecția pentru refugiații străini. — Atragem atenția cetitorilor asupra minunatei analize logice-iuridice ce o face acum Văcărescu despre noțiunea „azil”, prin care stoarce un sincer „bravo!” din gura Împăratului.

ECONOMIE — INDUSTRIE — COMERT

Probleme economice

— Exploatarea moșiilor diecezane —

Incheiasem articolul precedent cu concluzia, că moșiile posedate și administrate de consistoriile noastre numai atunci vor deveni adevărat un factor important în viața noastră economică și națională, dacă se vor exploata în regie. Și ne dăm seama, că sub impresia actualelor frământări sociale, cari încearcă a zguduia din temelii întreaga configurație economică-socială în privința posesiei și exploatării bunurilor, — ne vor acuza mulți de reacționarism. Departe de noi de a tăgădui principiilor socialiste — anume cele profesate de oameni serioși, luminați la minte și curați la suflet — importanța și folosul, ce ar avea înfăptuirea lor și pentru poporul nostru. În privința exploatării moșiilor din chestie credem, că mai curând vom obține aprobarea și celui mai vajnic socialist, dacă le vom exploata în regie, decât dacă continuăm a le exploata în modul de acum. — Rămâne de altfel chestie deschisă, dacă peste tot exploatarea agricole a moșiilor de mărime mijlocie, cum sunt a le noastre, sunt a se considera drept păgubitoare evoluții economice a masselor, dacă se efectuează în regie de însuși proprietarul.

Dar fără a încerca să stabilim în această privință o normă generală, în cazul dat trebuie să afirmăm în modul cel mai hotărât, că nu numai că nu vedem nici o periclitare a intereselor singuraticilor, ci din contră suntem convingeți, că numai o exploatare directă, în regie, ar fi în stare a împrumuta moșiilor diecezane acea forță, capabilă de a servi atât singuraticii, cât și neamul. Noi vedem în moșiile din chestie corect administrate, rațional exploatare tot atâtea *ferme model*, cari slujesc aproape întreg poporului de școală, și pe lângă aceasta drept izvor de câștig unui număr îndoit de brațe, decum îl oferă azi cei câțiva arendași pin gospodăria extensivă, ce practică în detrimentul celor mulți...

Nu-i vorbă, exploatarea în regie e cu mult mai complicată, decât arendarea. Acea recere în mod firesc investiții considerabile, e împreună cu rizic incontestabil mai mare, fie în urma fluctuațiilor în preț cu ocazia desfacerei produselor, fie în urma recoltelor nesigure, prea adeseori amenințate de capriciul naturii. Mai implică în sine o astfel de exploatare și necesitatea înghețării unei administrații speciale pentru buna întocmire și chivernisire a întreg complexului de acțiuni, cari compun o exploatare intensivă. Și se complică chestia și cu obstacolele, ce s'ar ivi în urma cuprinsului regulamentelor și statutelor în vigoare, referitoare la administrarea averilor bisericesti, fie acestea acvitate prin cumpărări, fie câștigate prin donațiuni. La tot cazul însă munca, ce vom depune pentru înlăturarea greutăților va fi recompensată cu prisosință prin rezultatele ce vom dobândi, atât în senz moral, cât și în senz material.

Credem de prisos a înzista mai dinadins asupra folosului moral, ce ar rezulta din pilda bună ce am oferi poporului prin o exploatare rațională a moșiilor, prin o administrare demnă de o autoritate-superioară, atât ca poziție ierarhică, cât și ca concepție idealistă a vieții noastre. Și credem, că și *mândria* națională ar trebui să ne îndemne de-a face totul, pentru a ne putea prezenta, și sub acest raport, ca element de perfectă concordanță cu spiritul timpului, în care trăim. Căci dacă nici chiar autoritățile superioare bisericesti, ca corporații independente și ca deținătoare de averi naționale însemnate, nu au curajul și priceperea, de a manifesta — cel puțin în direcția economică — așa după cum pretinde timpul, — ce să mai sșteptăm dela singuratici fără averi și fără garanția morală și materială, ce oferă unei dieceze falanga de sute de mii a credincioșilor!

O chivernisire pe mai departe a averilor bisericesti în modul uzitat astăzi, fatalmente va avea drept urmare: neîncrederea poporului în destoinicia autorităților bisericesti în această privință, și numărul acelor credincioși, cari testează moșiile conzistoriilor noastre va scădea sau va dispărea cu totul... Noi cel puțin nu ne putem închipui, că cineva dintre puștii noștri proprietari de

moși să fie încântat de modul actual de exploatare a moșiilor fundamentale, care constă la început — de obicei — din complectă părăginire a edificiilor economice și sfârșește cu desăvârșita sleire a forțelor nutritive, ce ar conține solul. Și gândul, că și moșia cu care un gospodar bun s'a trudit și poate — fâlit o viață întreagă, va fi la fel exploatăată în cazul, că o va testa bisericeii, — va fi de natură de a influența și modifica prea mult simțământul de caritate al celui, ce ar dori să-și eternizeze numele ca binefăcător al bisericeii și al neamului său...

Cu atât mai mare îndemn spre imitare în această direcție ne va servi însă aspectul unei moșii, primită poate în stare derăpănată dela cutare credincios, dar apoi ameliorată, perfect orînduită și bine înzestrată de noul proprietar după percepțele agriculturii moderne, spre cinstirea amintirii donatorului, spre pildă altora și spre fală neamului, care astfel știe a chivernisi daniile fiilor săi. *Const. Băilă.*

INFORMAȚIUNI

Arad, 3 Martie 1911.

De-ale noastre.

Sedință festivă la Seminar. Atragem atențiunea tuturor Românilor de bine asupra acestei manifestațiuni culturale a tinerimei seminariale și-i rugăm și din partea noastră cu insistență să ridice cu prezența lor nivelul acestei festivități.

Tinerimea secției teologice dela institutul gr. or. român din Arad aranjează *Duminecă în 20 Febr. - 5 Martie a. c.* în sala festivă a institutului o sedință festivă publică, la care invită cu toată onoarea publicul românesc.

Inceputul la 5 oare d. a.
Program: 1. „O idee“, marș de I. Mureșianu executat de orchestra societății. 2. „Nunta Zamfirei“, de G. Coșbuc, decl. de M. Șora teol. c. II. 3. „Cântecul Marinarilor“, T. cav. Flondor exec. de corul societății. 4. „Il Trovatore“, arie de Verdi, solo de vioară de E. Grădinaru teol. c. I. 5. „Intelctuali și popor“, disertație de Gh. Andru teol. c. III. 6. *Din „Craiu-Nou“*, de C. Porumbescu, exec. de orchestra soc. 7. „Șoimul și floarea fragului“, de I. Mureșianu exec. de corul soc. cu solo de tenor, cântat de A. Silaghi teol. c. III. 8. a) „La groapa lui Lae“. b) „Oltul“ ambele de O. Goga, decl. de I. A. Neașca teolog c. III, v.-preș. soc. 9. „Arcașul“ de I. Vidu, exec. de corul societății cu solo de bas, cântat de V. Iclozan t. c. III.

Mulțămire publică. Cu ocazia concertului aranjat de corul bisericeii rom. gr. or. din Budapesta, aubinevoit a suprasolvi următorii domni și doamne:

Ilustritatea Sa D. Dr. Iosif Gall, magnat 200 coroane, Escelența Sa I. P. S. S. Ioan Meșianu, Arhiepiscop și Mitropolit 20 coroane, P. S. S. d. Ioan Papp, episcop 20 cor. P. S. S. Dr. Miron E. Cristea 20 cor. II. Sa d. Dr. Ioan Mezei, jude la Curie 20 cor. II. Sa Dr. G. Plopu, Ioan Cuibus, inspector la postă câte 10 cor. Mgn. Sa Ioan Ciocan, deputat 10 cor. Prea Cuv. Sa Gh. Bogoevici 20 cor. Dr. Emil Babeș, avocat 30 cor. Dr. Titus Babeș, avocat 10 cor. Ioan Gh. Murnu, preot 10 cor. Dimitrie Birăuțiu 20 cor. Dr. Iancu Meșianu, Zărnești 10 cor. Laeșiu Mândru, econom, Reșița, 10 cor. DI G. Radulescu, farmacist 10 cor. Dr. G. Bilașcu, medic 10 cor. D-na vād. George Hornoiu 20 cor. Ioan Epure, director de bancă 10 cor., DI Ioan Onciu, inginer 10 cor. Dr. Ioan Erdélyi, avocat 10 cor., DI Constantin Popescu, funcționar la bancă 10 cor. Frații Cristea, ingineri 20 cor. DI Adrian Dan 10 cor. Familia Ioanovici 10 cor. DI N. Castelli 10 cor. N. Miklósy 9 cor. DI Căpitan Semenesc 6 cor. D-șoara Stella Albachasi 8 cor. Dr. Const. Manea, avocat 5 cor. Tinerimea sârbească 5 cor. Nicolae Pocrean, notar 5 cor. Ioan Roșca, controlor în min. 5 cor. Cornel Omescu 5 cor. Dr. Iustin Németh 5 cor. D-na Const. Țarina 4 cor. D-șoara Ana Vladulescu 4 cor. Ioan Maidan 4 cor. Ilie Cocora 4 cor. Ioan Țarția, controlor în min. de culte 4 cor. Nicolae Proștean, adv.

Lugoș 3 cor. Ioan Bărcean 2 cor. Ioan Pompiliu 2 cor. cor. Traian Stănuțiu 1 cor. Aron Dorca 1 cor. Dionisie Tobias 1.50 cor.

In total 633 cor. și 50 fil.

Subsemnații ne exprimăm și pe calea aceasta mulțumirea noastră profundă tuturor marini-moșilor domni și doamne, cari au contribuit în modul acesta la înflorirea fondului corului bisericesc.

De asemenea mulțămim din inimă și fraților Călniceni, cari și-au dat concursul lor frățesc la reușita petrecerii absolut pe speșele lor.

Budapeșta, 2 Martie n. 1911.

Dimitrie Birăuțiu, preș. Al. Vladulescu, secretar.
Constantin Popescu, cassar.

Din patrie.

Impăcarea româno-maghiară și votul universal. În numărul trei din „Kelet Népe“, apărut Marți, fostul deputat slovac Milan Hodza, ocupându-se de acțiunea d-rului Ioan Mihu, în scopul unei împăcări a Românilor cu Maghiarii, se exprimă astfel:

„Mihu a greșit când, în memoriul său, a vorbit de votul universal direct și secret, ca de o chestiunea asupra căreia se poate cădea de acord, în urma unei debateri contradictorii. Votul universal, egal, direct și secret nu comportă o discuțiune, ci trebuie pur și simplu acordat.

„E curioasă concepția lui Mihu, în această privință, — că doar nu e vorba de o înțelegere între Tisza și Mihu, ci de una între poporul român și cel maghiar. Apoi, Mihu trebuia să știe, că e interesul nu numai al Românilor, ci al tuturor naționalităților nemaghiare, ca reforma electorală să se realizeze necondiționat fără nici o restricțiune“.

Marile manevre ale armatei austro-ungare. Marile manevre din toamna aceasta se vor desfășura în comitatul Bihorului din Ungaria. În cercurile conducătoare ale armatei, dela ultimele pregătiri războinice contra Serbiei a rămas dominant principiul, că toate felurile de arme trebuiesc deprinse mai ales cu terenul muntos și cu greutățile operațiunilor din regiunile de munte. Cercurile conducătoare își dau, se zice, seama, mai mult ca mai înainte, că armata austro-ungară trebuie să se pregătească mai ales împotriva unei armate permanente mejdiei dinspre Balcani, de unde ea amenință permanent.

Statul major a ținut la începutul lui Februarie importante consfătuiri în Viena în chestia manevrelor. S'au ivit două planuri, că adică manevrele să se ție în Ardeal ori în regiunile muntoase ale Bihorului, Aradului și Hunedoarei. Planul dintâi, ca să se ție în Ardeal, precum suntem informați, a fost abandonat, ceace arată și faptul, că la începutul lui Martie sunt așteptați în Oradea-Mare mai mulți ofițeri superiori din statul-major. Ofițerii statului-major să studieze terenul, dacă corespunde ori nu pentru scopurile manevrelor. În caz, când se va găsi corespunzător, va veni o nouă comisie, ca să stabilească locurile pentru așezarea taberelor și să fixeze tema manevrelor: o manevre va participa moștenitorul tronului arhiducele Francisc Ferdinand, reprezentând pe Împăratul. În cazul, când se vor ținea în Bihor, cartierul general va fi între Beiuș și Vașcău.

Pe terenul de manevre se află numeroase comune locuite de Români.

Înființarea unei fabrici de tunuri în Ungaria. Guvernul maghiar se ocupă de mult cu idea înființării unei fabrici de tunuri în Ungaria.

Din sursă bineinformată se anunță, că acea fabrică va fi construită la Diosgyör, unde se află o turnătorie de fier a statului.

Din străinătate.

Clocniri la granița turco-grecescă. O telegramă din Constantinopol anunță, că un grec dela frontieră a trecut pe teritoriu prinzând pe 2 soldați otomani, i-a tăiat mântul Greciei, unde i-a ucis, mutilând vrele.

Consulul turc din Larissa a reclamat cadavrele, dar i-s'a refuzat.

Se anunță din Atena, că o bandă grecească s'a luptat timp de două ore cu un pichet turc dela frontieră.

Turcii, cari au avut 2 morți, au fost puși pe fugă.

Guvernul grec a numit pe locotenentul-colonel Condoyannis, fost atașat militar la Constantinopol, ca delegat spre a se duce la hotarul turco-grec, spre a se înțelege cu ofițerii superiori turci în scop de a se înlătura în viitor incidente ca cele din ultimile zile.

Ministrul de războiu al Greciei a dat ordine generalului Gumunduros, din Larissa, de a deschide o anchetă privitoare la cei doi Turci uciși, și de a pedepsi în mod sever pe vinovați. Generalul Gumunduros a plecat azi dimineață.

O telegramă oficială din Salonic vestește, că de alaltăieri în apropierea de Domenikon, pe hotarul greco-turc s'a tras de multeori salve de pușcă între soldații greci și turci; cu toată intervenția ofițerilor, împușcăturile mai continuă din când în când. Până acum 2 soldați turci au fost uciși și mai mulți răniți.

O patrulă turcă a întâlnit o bandă greacă, compusă din opt oameni, în apropierea de Diskata; doi dintre ei au fost uciși, iar restul a luat-o la fugă. Turcii au avut 2 soldați răniți.

Rapoartele oficiale din vilaetu Scutari spun, că situația s'a înrăutățit din nou și se cer măsuri militare ca o precauțiune în contra bandelor.

Trei Greci armați trecând hotarul turc lângă Narda, au fost uciși de grăniceri turci.

Anglia și excesele bandelor bulgare. În Camera Comunelor, d. Noel Buxton, deputat liberal, vorbește pe Sir Grey, ministrul de externe dacă s'ar fi un moment prielnic de a atrage atenția guvernului bulgar asupra desordinelor din prole turcești pricinuite de bandele venite din Bulgaria.

Sir Grey a răspuns că nu crede, că celelalte însemnate ale tratatului dela Berlin ar fi să se asocieze la astfel de reprezentări, sau la Constantinopole; deocamdată, ministrul a declarat că astfel de demersuri nu ar fi nici prielnice, nici folositoare. Precum excesele autorităților turcești au fost desaprobatate, și asemenea opiniunea publică blamează acțiunea bandelor, cari fac mai grea sarcina guvernului otoman.

Impresia, care pare a domni în Turcia că guvernul englez nu ar fi călăuzit de sentimente bune pentru noul regim, e absolut nejustificată.

Guvernul britanic e convins, că guvernul otoman actual va ști să împiedece orice excese.

„Somnarium”. Un doctor francez a înființat în partea cea mai liniștită din Touraine un „Somnarium”, adică un institut, în care boalele se tămăduesc prin somn. E vorba de cei cari suferă de discordare nervoasă, de slăbirea voinței, de pierderea memoriei, de melancolie, beție și de urmările unui anotimp de petreceri în Paris. Bolnavul rupe orice legătură cu lumea de afară, își schimbă toate obiceiurile, se îmbracă în haine date de institut, nici nume nu mai are, căci i-se dă al unui doctor mare francez, după odaia în care stă. Mai întâiu îi pune în cameră albastră, căci culoarea aceasta e foarte liniștitoare, după o vreme îi mută la verde, căci verdele e și întăritor, nu numai liniștitor. Ca să adoarmă, dă felurite parfumuri în odae. La cei mai rău, le dă un medicament, zis asfalt. Dacă nu dorm nici după asta, îi socoate peste puțină de lecuț și le dă drumul.

Concediul lui Aehrenthal. Ziarul „Fremdenblatt” află că, în urma închiderii delegațiilor, ministrul d'Aehrenthal va lua un concediu de două luni spre a scăpa de o indispoziție încercată în timpul ernei. În timpul acestui concediu, afacerile ministrului vor fi girate de Marchizul de Pallavicini, actualul ambasador austriac la Constantinopole; iar Marchizul de Palavicini va fi suplinit de primul șef de secțiune dela ministerul de externe, baronul Müller, în calitate de ambasador trimis într-o misiune extraordinară.

Contele Aehrenthal va petrece concediul său la Abbazia.

Călătoria regelui Italiei. După inaugurarea expoziției jubilar, regele Victor Emanuel va vizita Serbia și Bulgaria.

Senzaționale destăinuiri contra „Ligei adevăraților Ruși”. Din Petersburg vine știrea, că Laruskin, condamnat la 6 ani închisoare, ca autor al asasinatului, a cărui victimă a căzut deputatul Evreu Hergenstein, a fost judecat din nou, pentru omorârea unui lucrător, Mușin.

La interogator, criminalul a făcut destăinuirea, că ambele atentate le-a săvârșit din îndemnul „Ligei adevăraților ruși”. Tot această asociațiune l'a învățat să fure o mitralieze dela fortificațiile Petersburgului și s'o ascundă în casa unui revoluționar, spre a-l compromite pe acesta.

Probabilul succes al contelui Aehrenthal. După cum s'a anunțat, marchizul Pallavicini, ambasador la Constantinopol, va ține, timp de 2 luni, locul contelui de Aehrenthal care pleacă în concediu.

Probabil că, la întoarcere, Aehrenthal va demisiona. Succesorul lui va fi contele Berchtold, ambasador la Petersburg.

„Pester Lloyd” declară că svonorile cari, circula despre concediul contelui de Aehrenthal, sunt lipsite de temei.

Din culisele războiului anglo-bur. O deosebită senzație au produs în capitala Angliei memoriile d-lui William Buttler, care a fost comandant suprem în fruntea armatei engleze din Johannesburg.

Inițiativa îl bănuiește, că intenționat n'a luat măsurile necesare pentru pornirea războiului. Sir Buttler în memoriile sale, ridică acuză grea împotriva ministrului afacerilor coloniale Chamberlain și a altor bărbați de stat, că au făcut tot posibilul să nu primească nici o informație din Londra, despre planurile și intențiunile celor de acasă intrigând în mod neonest în contra lui.

Iar țara (Anglia) au inundat-o — zice d-sa — cu cele mai false informațiuni despre acest războiu.

Răscoală în Marocco. Din Fez se anunță, că în apropierea Capitalei s'au răscolat împotriva Sultanului Muley Hafid. Sultanul a trimis deja armată contra răscolăților și a cerut și ajutorul miliției franceze.

În Fez e mare agitație. Consulii străini vor anunța guvernele lor despre nesiguranța lor și vor cere permisiune, ca să se depărteze din Fez.

Operație într'un spital incendiat. Medicul unui spital din Londra, a operat în zilele trecute pe o țărancă bolnavă de moarte, mamă a patru copii cu periclitarea vieții sale, făcând astfel o faptă de o generositate fără pereche în zilele noastre. Iată cum s'a întâmplat:

Nevasta unui biet lucrător numai supunându-se unei grele operațiuni, putea scăpa cu viață. Era chiar așezată pe masă și narcotizată, când năvălesc servitorii din afară cu vestea, că arde spitalul. Medicul și asistenții încrimeniră. Dar numai pentru un moment. Operatorul își dădu seamă, că fericirea unei familii atârna dela hotărârea lui și s'a liniștit.

A provocat asistenții să-și caute de lucru și cu o seninătate și liniște uimitoare săvârșia operația, pe când deasupra capului tavanul aprins pâraia sinistru. Era acest moment de eroism al medicului atât de impunător, în cât ajutorii nici nu se gândiră la mărirea pericolului, ce i-a amenințat.

Sfârșindu-se operația, au ridicat pe bolnava și-n urma lor s'a prăbușit tavanul în flacări, mistuind sala de operațiune.

E un caz, care ne înalță, ne întărește credința, că tot mai sunt oameni conduși de idealul creștinesc.

Conferență pentru găsirea unei limbi universale. Marți s'a constituit în Berna o asociațiune pentru întemeierea la Berna, a unui biou al unei limbi universale, sub prezidenția consilierului federal Frey, și viceprezidenția consilierului național Gobat și a profesorului Ostwald din Lipsca. Asociațiunea va adresa consiliului federal elvețian un memoriu, invitându-l să îndemne pe toate guvernele statelor civilizate, dacă ar fi dispuse să trimită delegați la o conferință internațională pentru studiarea chestiunii trebuinței unei limbi universale auxiliare.

Armamentul nouilor „Dreadnought”-uri ale Turciei. Armamentul pentru cele două „Dreadnought”-uri ce se construiesc în Anglia se va comanda abia după înapoierea comisiei de ofițeri din artilerie și marină, cari au întreprins o călătorie prin Europa, spre a studia diferitele sisteme de tunuri.

Papa respinge propunerile Spaniei. Madrid — „Diario Universal” află că Sfântul Scaun a respins categoric propunerile guvernului spaniol.

Londra. — Silințele guvernului spaniol de a se împăca cu Vaticanul, s'au sfârșit cu un fiasco.

Agentul spaniol dela Vatican declarase secretarului Merry del Val, că în caz când Vaticanul ar voi să înceapă noi tratative, guvernul spaniol va numi pe d. Calbeton ca ambasador pe lângă Vatican.

Merry del Val a răspuns după o săptămână, că Vaticanul respinge această propunere. Vaticanul a respins și propunerea guvernului spaniol relativ la proiectul de lege despre congregații.

Noul ministru de războiu sârb. Din Belgrad se anunță că, în locul lui Gojkovici, demisionat, colonelul Milo Bozanovici va fi ministru de războiu.

Conflictul cu ministrul Germaniei. Se dă ca sigur că ministrul Germaniei, Reicheanu se va reîntoarce mâine în Belgrad.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung” scrie că demisia ministrului de războiu al Serbiei a fost comunicată în mod oficial reprezentantului Germaniei de către Milovanovici, care și-a exprimat regretele pentru procedurile fostului ministru de războiu.

Din sursă oficială aflăm, că se poate considera ca definitiv aplanat conflictul ministrului Germaniei la Belgrad cu guvernul sârb.

După stările mai noi trimisul Germaniei la Belgrad, Reuchenau s'a reîntors la Belgrad, ca să-și reocupe postul.

Prin urmare conflictul s'a aplanat.

Descoperirea ruinelor unui templu. Lângă lacul Calidiopulos în Grecia au fost găsite ruinele unui templu magistral de pe vremea secolului VI înainte de Domnul Hristos.

Ideile Țarului sub cenzură. Nu de mult a apărut o carte, cuprinzând toate cuvintele Țarului Nicolae II, câte le-a rostit în public dela începutul domniei sale până azi. Sunt aceste reflexii și cuvântări aproape 200 la număr, cari prea des sunt contradictorii și dubioase. Evident, că tendința editorilor era tocmai remarcarea acestei inconsecvențe a Țarului. Luând poliția veste de acest opșor la confiscat imediat, ajungând astfel — deși indirect — și Țarul sub cenzura împărăției sale însăși.

Căsătoria celui mai bogat tânăr din lume. Se anunță din Newyork, că cel mai popular membru al familiei Vanderbilt vrea să se căsătorească. „Cel mai avut tânăr din lume”, cum îl numesc americanii pe renumitul Alfred Vanderbilt, va lua de soție o frumusețe celebră, pe nevasta divorțată a unui medic, d-na Margareta Kim.

Margareta Kim este fca unui general și a fost măritată după un medic. În decursul procesului de divorț bărbatul său a cerat s'o prezinte ca pe o alienată și mai că reușia, de nu intervenia Vanderbilt, amantul Margaretei, asigurându-i medicului o considerabilă rentă anuală, ca să nu împiedece procesul.

Vanderbilt de altfel nu e așa tânăr, are 34 de ani și popularitatea și-a câștigat-o ca aderent al sporturilor.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Ultime știri

Procesul alor 32 țărani români. Din Elisabetopol ni-se telegrafiază, că tribunalul a achitat pe cei 32 țărani români din Sîncel, acuzați pentru agitație în contra Ungurilor. În N-rul nostru de mâine vom da un raport mai lung despre această desbatere.

Necrolog. Aflăm cu adâncă părere, de rău încetarea din viață a lui *Ioan Petrovici* paroh ort. rom. din Ciclova-română în etate de 86 ani, repauzat în ziua de 17 Februarie (2 Martie) 1911. Rămășițele pământești i-se vor așeza spre vecinică odihnă în cripta familiară, Sâmbătă în 19 Februarie (4 Martie) c. la 9 ore a. m.

Trimitem întristatei familii condoleanțele noastre.

Proxeneți arestați. Sunt câteva luni de când în jurul Devei operează cea mai periculoasă haită de negustori de carne vie. Chiar autorităților le-a bătut la ochi, că în timpul din urmă prea multe fete părăsesc gazdele. De câteva zile mai mulți părinți s'au plâns deregătorilor că le-a dispărut fata și nu-i mai dau de urmă.

În urma denunțurilor tot mai dese de felul acesta s'a pornit cercetări severe peste întreg comitatul Hunedoarei, cari au și dat rezultate. Poliția din Petrojeni a dat ieri peste o haită de proxeneți. Banda a denunțat-o mad. Vajna, ea însăș proprietărea unei case publice. Imediat au arestat bestiile acestea îmbrăcate în haină de om.

Grațiere. Zilerul Iuon *Grozăvescu* din Globkraiova acuzat la 24 Decembrie 1909 a omorât la Orșova pe muncitorul dela fabrica de petrol *Pavel Suru*, a fost judecat anul trecut la 12 Februarie și condamnat la spânzurătoare de către tribunalul din Caransebeș. Această sentință o aprobăse atât Tabla cât și Curia regească. Delinquentul însă nu era de loc mulțumit cu acest verdict, mai ales, fiind că nici nu se adevărase cu siguranță ca el să fi fost asasinul. Prin avocatul *Ödön Weisz*, el a înaintat o petiție de grațiere. Acum aflăm din Budapesta, că Majestatea Sa îndemnat de inima Sa generoasă și milostivă a grațiat pe *Grozăvescu* schimbându-i osânda de moarte în temniță pe viață.

Ciuma bubonică în America. Ciuma bubonică pare a se fi ivit la Spokane. S'a constatat 3 decese până acum și mai mult de 16 bolnavi.

„Wolfbureau“ din Berlin află din Spokane că autoritățile sanitare sunt convinse că boala, care s'a ivit aci și care a fost în primul moment considerată ca ciuma bubonică nu e decât un fel de gripă sau influență cu complicațiuni de pneumonie.

Criza guvernamentală în Italia. Ministrul externelor San Giuliano prin demisia sa va provoca o criză în sânul guvernului. San Giuliano de mult timp nu este mulțumit cu mersul politicii externe. Primul ministru Luzzatti este convins, că San Giuliano va agrava situația guvernului și a hotărât să renunțe la portofoliul internelor și să conducă afacerile externe.

Ministrul de interne va fi Bertolini.

Important consiliu de miniștri la Petersburg. Săptămâna viitoare se va ținea un important consiliu de miniștri, la care vor lua parte primul ministru, ministrul de războiu, marină, finanțe, externe, membrii comisiilor financiare, bugetare și membrii comisiei apărării naționale, împreună cu președintele Dumei.

Ministrul de externe Sassonow va raporta asupra situației externe și va cere noi credite pentru marină.

Alegeri sângeroase în America. Eri cu ocaziunea alegerii de primar în Chicago s'au petrecut scene sângeroase în oraș. Alegătorii din cele două tabere s'au încăerat de mai multe ori. Un alegător a tras asupra vice-sherifului, rănindu-l la picior. Atentatorul a fost împușcat de vice-sher.f.

Sunt mai mulți răniți.

Poliția a operat mulțime de arestări.

Expulzarea Evreilor din Rusia. Expulzarea în masă a Evreilor ia proporții. Dintr'un singur cerc au fost expulzați 600 Evrei, dintr'altul 2000.

Un comitet de Evrei s'a adresat primului ministru, Stolypin, rugându-l să pună capăt expulzării în masă.

Reforma Constituției în Alsacia-Lorena. Răspunsurile statelor federale germane în chestia drepturilor, ce sunt a se acorda Alsacienilor în noua Constituție, au sosit în mare parte la cancelarul imperial. După aceste răspunsuri se ia ca sigur, că Alsacia-Lorena va primi trei voturi în consiliul federal. Cancelarul s'a pus în legătură cu toate partidele și a ajuns să asigure până acum majoritatea voturilor în Cameră pentru reforma constituțională. Comisia însărcinată cu lucrările proiectului își va termina în curând misiunea și va așterne în Cameră planul ei.

Crimă de les-majestate. Cu câteva zile în urmă se serbase a 90-a aniversare a nașterii principelui regent bavarez din Würzburg *Luitpold*. Banchetul festiv avea loc în sala cea mare a Universității participând studenții, corpul profesoral și toți intelectualii orașului. Între toasturi conform tradiției unul era să fie pentru preamărirea Împăratului Wilhelm. Însărcinarea o primi profesorul *Fritz Negel*. Eruditul profesor de data asta vroi să fie original și zise:

„Nu e lucru ușor să preamărești un om atât de slab, ca Împăratul Wilhelm, a cărui atitudine e atât de des dificilă... Cum roști acest pasagiu s'a iscat un scandal nemaipomenit. Oratorul e șuerat și insultat. Comandantul poliției s'a ridicat să plece, când câțiva bărbați mai cu scaun la cap au intervenit, restabilind ordinea și înduplecând comandantul să nu mărească scandalul, depărtându-se. Aveau fermă speranță că o să mușamalizeze incidentul regretabil. Câteva zile s'a și ținut în secret, acum însă din indiscrețiunea cuiva dintre cei participanți, a ieșit la iveală, stârnind valuri puternice de indignare peste întreaga Germania loială. Eruditul prea slobod la gură acum o să supoarte cu resemnare retorsiunea crimei sale de les-majestate.

Despre vizita suveranilor germani la Roma. Referitor la călătoria moștenitorului german se pun în circulație din nou diferite știri. Ca răspuns la destăinuirile unui pretins personaj din apropierea Vaticanului, guvernul german declară, că nu este adevărat, că Wilhelm s'ar fi abținut dela călătoria sa la Roma în urma sfaturilor cardinalilor germani. Nu este adevărat nici aceea, că prințul german ar fi înștiințat Vaticanul despre venirea sa. Prin urmare Vaticanul n'a avut prilej să denege audiența lui la Papa.

Cănele vorbitor. Mare vâlvă a produs un căne inteligent a unui om din Hamburg, care l-a dresat să pronunțe curat câteva cuvinte și — se zice — să le și înțeleagă. S'a format o comisiune compusă din bărbați serioși să cerceteze acest fenomen extraordinar, să studieze calitățile acestui căne vorbitor. Comisiunea are printre membri, erudiți din aproape toate țările civilizate.

În ce privește acest eveniment în viața animalelor, părerile se desfac în două. Unii susțin că fenomenul e de o deosebită importanță științifică. Între cei 30 de savanți este unul, care afirmă că „Don“ (așa-i numele cănelui) d'aceea este așa de inteligent, pentru că e reîncarnarea sufletului genialului Bismarck.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MAMA

— de Ernst Zahn —

Traducere liberă, autorizată, de dr. *Horia Petra-Petrescu*

(Reproducerea interzisă de autor)

(2) — Urmare —

Când stă iarăși înaintea patului, o năpădesc gândurile. Aici o să odihnească George! Și e curioasă să știe, dacă o să fie tot tânărul drăguț, cu părul negru, cu fața luminoasă, cum era mai înainte.

Da — șase ani — câte schimbări n'aduc! — și fără mustață n'o mai merge, ca atunci când era de cincisprezece ani! Și aici o să odihnească — și casa o să se umple cum se mai poate umple acum; cei cari s'au dus nu se mai pot întoarce!

Balbina a plecat fără să știe, cuprinsă de gânduri, dela pat la scaun și a stat locului lângă masă. Se lasă jos, privește înainte și-și deapănă gândurile mai departe. Ceilalți nu se mai întorc: nici Anton, fiul ei cel mai mare, pe care l'a ucis lavina, nici nevastă-sa, care a murit după un an, poate de supărare, poate de oftică! George însă — el va sta colea în pat! Iarăși supt acoperișul, unde s'a născut! — S'a născut!

Dela patul cel mare îi colindă gândurile la cel mic, în care a zăcut băiatul. Îl avea jos în

odaia ei de dormit. Și micuțul era un copil mai frumos decât cel mai mare, o icoană, micuțul, rotunțor, buclat, cu părul lui moale, luminos, care s'a făcut — firește — mai târziu mai întunecat, și cu ochii lui mari. De-ar veni așa! Da nici n'a plecat așa. Crescuse svelt, își pierduse obrazul rumen și — purtarea bună, cu care zăcea copilul cel mic în pătuț. Avea gândurile lui, pe cari cu greu i-le puteai înfrânge. Cu gândurile astea a ajuns atât de departe, de a plecat, când băntuiau frigurile Americii, cu alți douăzeci de tineri, peste apă.

Așa trece vremea, așa cresc copiii! Gândurile Balbinei se întorc iară și iară la micul George. Nu e femeie moale la inimă, da-i bate inima, de câte ori vede chipul copilului.

După anii mulți, cari au trecut, tot se mai bucură când se gândește la el și din bucuria de copil crește ceva, ce-și închipue cu neastâmpăr că este copilul ei crescut mare. Mâne sosește, George! Balbina se bucură. Nime nu i-ar ceti-o din față; dar îi bate inima mai tare. Când se ridică acum și părăsește odaia, bucuria, care mână înainte pe femeia asta atât de închisă în sine, e atât de mare, încât păsește fără să vrea pe prispa casei, se uită afară pe drumul, pe care va veni el mâne, fiul, ca și când l-ar putea vedea cum se apropie, de pe acum.

II.

Americanii au sosit. Sătenii i-au văzut deja pe toți. Tobias și ai săi, cari locuiesc în capul

satului, nu știu încă nimic, pentru că Americanii n'au venit cu trenul, ci au sosit în sat pe un car cu loitre, cu mare hărmălaie, nu s'au dus apoi fiecare acasă, cum s'ar cădea, ci au poposit la „Rösl“ să bea de bun sosit. „Șorș“ a vrut astfel, povestea cel dintâi din ei, care s'a furișat de printre ei, fiindcă-l mâna inima la tată și la mamă.

Americanii sunt cinci flăcăi tineri, bine îmbrăcați și cu înfățișare destul de bună; nimănui nu i-a mers rău peste apă; cei mai mulți vreau să stea vre-o câteva luni acasă și s-o apuce din nou în lumea nouă.

În casa lui Andermatt nu știu încă nimic de sosirea lor; dar sunt în așteptare, stau ca pe spini toți trei de neastâmpăr, Tobias, Balbina și Lena. Tobias și-a îngrijit vitele de dimineață și a venit acasă din Gaden, de la multe, ca și când i-ar arde să fie la fața locului, când i-a sosit feciorul. Acum nu știu cum să-și omoare timpul, fiindcă toate sunt pregătite pentru primire și fiindcă nu li se mai pare vrednică nici o muncă până ce nu a sosit George.

Se apropie de noapte, când apare cel așteptat, dincolo, din cele două rânduri de casă, pe cărăruie. Lena stă afară, la poarta grădinei și-l vede cum vine, nu l'ar recunoaște, dar știe, că el trebuie să fie, după îmbrăcămintea lui de duminică, după binețele, pe cari le strigă și le face cu mâna și cu capul, pe drum, în dreapta și în stânga. Și ea aleargă ca un fulger în casă: „Vine! vine!“ Cei doi bătrâni se ridică de pe scaunele lor, din odaia, nu se grăbesc, arată numai din capetele lor aplecate înainte, că gândurile lor

Hagenbeck vestitul proprietar de menajerie a cumpărat cânele acesta celebru, descoperindu-i totodată încă o însușire ce-l deosebește de ceilalți consăngeni ai săi. Cică, de-i întinde cineva mâna și-i cere „parol“ dă laba, dar nu ca alți câini, ci se încearcă să o strângă ca omul.

Discuții asupra budgetului turc. În Camera a urmat discuția budgetului. Șeful partidului popular a atacat în mod foarte viu pe ministrul de finanțe, spunând că se lasă a fi târît de mișcarea sionistă.

Oratorul mai vorbind despre hotărârile congreselor sioniste privitoare colonizării Palestinei și a Mesopotamiei de către Evrei, a fost întrerupt de către ministrul de interne, care a declarat că propunerile uniunii sioniste au fost refuzate.

Apoi marele vizir a calificat afirmările oratorului spunând că sunt născociri.

Vizita unei escadre engleze. Comandanțul escadreii engleze din Mediterana va veni, la 11 Martie la Constantinopol, spre a înmănuia sultanului o scrisoare autografă a regelui Gheorghe V.

Escadra întregă va ancora în Dardanele, iar amiralul, pe bordul unui încrucișător — pentru a căruia liberă trecere prin strâmtoare, sultanul a și semnat iradeaua — va arunca ancora în rada portului Constantinopol.

În tot timpul șederei sale în Capitală, trimisul regelui Angliei va fi oaspele sultanului, care va da în onoarea lui un prânz de gală.

Efectul intepelării lui Buxton în parlamentul englez. Din Sofia vine știrea, că deși acum câteva zile comunicatul comitetului balcanic din Londra a avut efectul unui duș rece, totuși a produs o penibilă impresiune aici interpelarea deputatului Buxton din Parlamentul englez. Cercurile macedonene sunt indignate din cauza duplicității membrilor comitetului balcanic din Londra, dar mai cu seamă asupra atitudinii lui Buxton, care de câte ori venia la Sofia era sărbătorit, ca eliberator al Macedonei și turcofob, iar acum se lapadă de organizațiile macedo-bulgare.

Jubileul eliberării țărănilor în Rusia. Azi, 4 Martie, se serbează jubileul de cincizeci ani al eliberării țărănilor în Rusia. Pentru acest scop se fac mari pregătiri. Studenții vor avea vacanțe în ziua aceasta.

Multe deputațiuni țărănești se vor prezenta în Petersburg, ca să ia parte la serbări. Poliția ia cele mai extinse măsuri, ca să evite eventualele turburări ori demonstrații împotriva guvernului, cari se proiectează de către partidele liberale.

Grupul muncitorilor din Dumă a adresat o interpelație ministrului de interne, cu o pro-

zileargă înaintea fiului mult mai repede, decât picioarele lor. Sosesc însă destul de vreme.

George s'a oprit la o casă din vecini, stă de vorbă cu o nevastă și cu o fată, ține mâna fetii și i-o netezește, bătându-o ușor, n'are grabă prea mare, nici atunci, când vede cum îl așteaptă ai săi, ci le strigă o „bună ziua“ peste drum, râde și se mai freacă în dreapta, în stânga, cu femeile și-abia mai apoi se apropie de ei. Acum îl pot vedea cum vine. Are haine mai bune, decât se obicinuiesc pe aici, poartă un pardesiu pe braț, în mână un baston cu mâner de argint și are o pălărie neagră de păslă. Și ce mare s'a făcut! Cei doi bătrâni caută cu priviri lacome în fața și ființa celui care se apropie, trăsăturile cunoscute și au, fără ca să știe unul de altul, același simțământ: în mișcările lui e ceva străin, deși i-s'au făcut mâinile și picioarele, ca la orice țaran dela munte, grele, vânoase și tari. Balbinei îi cade în ochi, că părul lui George, care i-a rămas în minte, brunet, dă într'un roșiu-arămiu ciudat. Lui Tobias îi bate la ochi ceva din fața lui și nu știe la început ce e. Fața i-s'a făcut mai plină. Are fălci, cari îi ies afară, o gură mare, deasupra căreia se întinde o mustață îngrijită, întunecată, care dă — ca părul — în culoarea arămie, și ochi oacheși, strălucitori. În clipa, când întinde George mâna lui tatălui, acesta știe ce i-a părut străin în fața fiului său. Pleoapele îi cad puțin peste ochi, din pricina asta are privirea lui George ceva obosit sau și mai mult — ceva, care par' c'ar zice: uf, mi-e silă de lumea întreagă.

punere de urgență, că cu prilejul acestor serbări patru societăți economice liberale au voit să aranjeze mai multe întruniri publice.

Căpitanul din Petersburg a cerut dela aranjatorii adunării textul vorbirilor, ce se vor rosti, ceea ce aceștia respingând, căpitanul a șters pe patru oratori dintre cei mai aleși. În propunere se cere scut împotriva faptei căpitanului. Natural propunerea a fost respinsă cu 139 voturi contra 30.

Ar și fi prea mult pentru Rusia!

x Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János. Prețuri surprinzător de mici. Serviciu prompt. Repararea oroloagelor se face pe lângă garanție. Se roagă de sprijin binevoitor, pururea gata de serviciu, Vogel László orologier și juvaeriu. Arad în edificiul școlii de fete din str. Weitzer János.

POȘTA REDACȚIEI

Sorin. Slabe.

D-lui Teodor Harșian. Comandați broșura la librăria Socec București — singurul, care o mai poate avea dacă nu e epuizată.

D-lui Nicolae Cârăbașiu. „Neamul Românesc“, la Vălenii de munte (Prahova) România.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Berzovia, Jidovin. De aici se trimite ziarul regulat.

ECONOMIE.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

3 Martie 1911.

Prețul cerealelor după 100 kilgr. a fost următorul

Grâu nou	
De Tisa	23'85—24'20
Din comitatul Albei	23'20—24'—
De Pesta	23'30—24'10
Bănățanesc	23'20—23'35
De Bacica	22'45—24'05
Secară de calitate I.	16'20—16'30
Orzul de nutreț, calitate I.	16'50—17'—
Ovăs de calitate I.	17'60—18'—
Cucuruz	11'50—11'90

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Și Tobias se miră mult de privirea asta, care nu se găsește nici când în munti și se întreabă, de unde să i-o aibă băiatul. Și vorba atinge pe bătrân. Ca și când n'ar mai ști George nemțește; cum vorbește, e un amestec de limbă americană, de limbă scrisă și de dialect. Findecă știu însă, Tobias și Balbina, că toți din satul lor, când se întorc vorbesc atât de pocit, după ce au fost odată „dincolo“, se obicinuiesc cu asta și — de odată, le vine bucurie săltând la loc, bucuria, că au pe flăcău din nou la ei, și toate îngrijorările lor dispar. Ea îi scutură mâinile, Tobias îi bate pe umeri, Balbina îl duce înlăuntru cu un bine că te-a adus „D-zeu acasă!“, peste pragul ușii, în odaie. Numai Lena îl ocheste cu ochi mari dela o parte.

George a intrat în odăiță, și a agățat pardisiul și pălăria în cui și se lasă pe scaunul cel mai apropiat.

„Stai la masă“, îi zise tata, „ți-o fi foame“.

— „La adecă n'am lipsă de nimic“, răspunde el într'un ton leneș, întinzându-se. Când aduce însă mama mâncarea, care aburește, se apucă să mănânce și în curând stau toți patru și mănâncă. George e vorbăreț, povestește de străinătate și de călătoria spre casă și lasă într'aceea bucuros să-i dea cinstea cu tot ce au ei mai bun, ca mâncare și ca beutură acasă.

Mâncarea se sfârșește, Lena duce farfuriile de cositor afară. Paharele și le țin părinții și fiul înaintea lor. De-asupra lor arde lampa, atârnată de tavan. Ei stau cu brațele răzimate de altul pe

Începând din 15/III. a. c. află aplicare în cancelaria subscrierului

un candidat de avocat

cu praxă, pe lângă condiții favorabile.

Dr. Iuliu Morariu,
avocat.

M.-Uioara. (Marosujvár).

Cele mai noi susceperi de

plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din
„Balkáni hercegnő“

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Viz-à-viz de hotelul „Crucea albă“.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

masă, de-și aruncă fiecare o umbră mare pe părete. George și-a desbrăcat rocul. Mânele cămeșei sale cu dungă roșii ies la iveală din vesta întunecată și-i înconjoară brațele tari. Când privește și el odată la ele, trebuie să-i bată la ochi și lui țaria mușchilor, fiindcă zice odată: „De crescut am crescut, și oțel mi-a curs prin mâni și prin picioare. M-aș lua la harță și cu d-ta, tată, dacă ai mai vrea să mă mai bați“.

La vorbele astea spuse cu un râs sgomotos, cari voiau să fie o glumă, lasă să-i cadă brațul drept de-alungul mesii și-și zgârcește degetul mijlociu al mâinii ca un cârlig. „Prinde odată de el, încearcă“, îi zice bătrânului.

Tobias nu știe cum să priceapă vorba asta, are însă o voie prea bună, decât să nu primească o glumă. Totuși, e puținel mândru pe puterile sale de mai înainte. De aceea își duce brațul încet în fața brațului fiului său și degetul prinde degetul celui alt. Încep amândoi să tragă. Mușchii brațelor lor se încordează, se umflă, umerii svăcnesc, sângele li-se urcă în față. O clipă nu face nici unul din cei doi pumni nici o mișcare. Mai apoi începe brațul lui Tobias să tremure, George trage. Încet, greu, ca o piatră grea, se dă mâna bătrânului o bucată de loc, apoi încă puțin. Cu putere, încet, bătăran, învinge tinărul pe tatăl său. În odaie e liniște.

(Va urma)

„Bistrițana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Bistrița (Besztercze).

Contul Bilanțului.

Active.		Contul Bilanțului.		Pasive.	
Numărare în casă	C. 31928.02	Capital acționar	C. 240000.—		
„ la casa de păstrare a poștei ung.	„ 7324.26	Fondul general de rezervă	„ 185310.—		
Cambii de bancă	C. 1250789.50	Fondul special de rezervă	„ 21100.—		
„ cu acoperire hipotec. „ 232593.—	„ 1483382.50	Fondul scopurilor fil.	„ 10173.—		
Imprumute pe hipotecă	C. 591159.20	Fondul de penziune	„ 80430.—		
„ „ oblig.	„ 91777.40	Depuneri spre fructificare	„ 1164867.04		
„ „ efecte	„ 11530.—	Reescont	„ 501854.80		
Efecte și acțiuni dela dif. bănci :		Hipoteci cedate	„ 220720.—		
a) de ale fond. institut. . C. 22950.—		Lombard pe efecte proprii	„ 47900.—		
b) proprii	„ 161185.—	Debitul realităților	„ 10136.42		
Cont-curent cu acoperire	C. 79521.73	Creditori	„ 9897.80		
Realități	„ 40000.—	Pro-Diversi	„ 204.31		
Mobilier	„ 2700.—	Interese transitoare	„ 31810.82	2524404.19	
Debitori	„ 5966.42	Profit curat		32739.47	
Filiała din Teaca	„ 20570.89				
Interese de Cont-curent anticipate	„ 7098.74				
		2557143.66			
		2557143.66			
				2557143.66	

Contul Profite și Perderilor.

Debit.		Contul Profite și Perderilor.		Credit.	
Contribuțiuni :		Interese :			
a) directă de stat	C. 10064.27	a) int. trans. de pe anul 1909 C. 27921.27			
b) după int. la depuneri	„ 5962.76	b) int. dela cambii	„ 80038.33		
Sepese curente	„ 4673.62	c) int. dela impr. pe hipotecă „ 39816.80			
Salare	„ 18337.96	d) int. dela impr. pe oblig. „ 8366.44			
Relut de quartir	„ 2585.—	e) int. dela impr. pe efecte „ 860.53			
Marce de prezență	„ 1344.—	f) int. de Cont-curent	„ 17202.39		
Porto	„ 864.83	g) int. dela Efecte proprii	„ 3966.96	C. 178172.72	
Chiria la filiała Teaca	„ 320.—	Interese de întârziere	„ 2842.13		
Dubioase	„ 718.44	Proviziuni și taxe	„ 6269.19		
Interese :		Chiria la centrală	„ 2556.66	189540.70	
a) la depuneri	C. 59627.57				
b) după reescont	„ 25414.03				
c) după ipot. cedate	„ 11154.54				
d) după fondurile institutului „ 15131.20					
e) după debitul realităților	„ 603.01				
Profit curat					
		156801.23			
		32739.47			
		189540.70			
				189540.70	

Bistrița - Besztercze, la 31 Decembrie 1910.

Valeriu Poruțiu m. p.,
director executiv.

Aurel Belteag m. p.,
contabil.

MEMBRII ÎN DIRECȚIUNE:

Dr. Alesandru Popu m. p., președinte.
Macedon Man m. p.

Dr. Leon Scridon m. p., vice-președinte.
Elie Scurtul m. p.

Dr. George Linul m. p.
Alexa Candale m. p.

Subsemnatul comitet de reviziune am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Bistrița - Besztercze, la 27 Februar 1911.

Iosif Lissai m. p.

Pamfilu Grapini m. p.

Dănilă Popu m. p.

Mare asortiment
de

ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafiriu, din
piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

Tobuze pentru Țigaretete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —

Librăria FRĂȚII ROTH

ARAD, Andrassy-tér. (Vis-à-vis de Monumentul-sfânt).

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

Convocare.

Membrii „Cassei de păstrare“ (Reuniune) în Săliște sunt invitați la

a XXVII-a adunare generală ordinară,

conform §. 15 din statutele reuniunii, pe **Joi în 3/16 Martie a. c., la 2 oare p. m. în sala festivă a școlii gr. or. române din Săliște**, pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul Direcțiunii.
3. Raportul Consiliului de inspecțiune.
4. Stabilirea bilanțului pro 1910, distribuirea profitului și votarea absolutului.
5. Alegerea membrilor în direcțiune și a casarului cu mandat de 6 ani.
6. Alegerea unui, eventual a doi membrii în consiliul de inspecțiune cu mandat de 2 ani.
7. Fixarea marcelor de prezență, pentru membrii Direcțiunii și ai Consiliului de inspecțiune.
8. Staverirea cotei la fondurile de rezervă pentru membrii, cari vor intra de nou în Reuniune.

Domnii membrii cu vot decisiv, — adică aceia, cari sunt trecuți cu cel puțin 3 luni înainte de adunare în registrul membrilor, — sunt în senzul dispozițiilor §. 10 din statute, rugați a-și depune libelul de membru și documentele de plenipotență la cassa institutului, cel mult până în 1/14 Martie a. c.

Săliște, în 25 Februarie 1911.

Direcțiunea.

Contul Bilanț.

ACTIVE:		Cor.	f.	PASIVE:		Cor.	f.
Cassa		29235	34	Capital societar		250000	—
Cambii de bancă	C. 720205—			Fondul de rezervă	C. 100000—		
Imprumuturi ipotecare	676352—			Fondul special de rezervă	71141·29		
Imprumuturi pe obligațiuni cu caventați	299268·50			Fondul de binefaceri	62586·56		
Credite de Cont curent	747234·89	2443060	39	Fondul de penziune	19026·13		
Efecte publice și diverse acții		248830	—	Fondul spital. public din Săliște	47311·41	300065	39
Casele institutului și alte realități		108124	94	Depuneri spre fructificare	C. 2307794·87		
Imprum. din fond de binefaceri	C. 31916·64			Depuneri în cassette de economisire	10822·89	2318617	76
Depunerea fondului de binefaceri	30669·92	62586	56	Conturi-curente		35680	—
Depunerea fondului de penziune		19026	13	Reescont		26000	—
Depun. înființ. spital public în Săliște		47311	41	Diversi creditori		10254	19
Mobiliar	C. 2989·64			Interese anticipate pro 1911		19339	34
după amortizare de	298·96	2690	68	Profit net		24018	98
Interese tranz. restante și diverși debitori		23110	21				
		2983975	66			2983975	66

Contul Profit și Perdere.

SPESE:		Cor.	f.	VENITE:		Cor.	f.
Interese:				Interese:			
pentru depuneri spre fructificare	C. 96901·26			dela cambii	C. 53169·97		
„ părțile de fondare noi	9689 01			„ imprumuturi ipotecare	46010·90		
„ reescont	6883 09			„ imprumut. pe oblig. cu caventați	26997·65		
„ fondul de binefaceri	1264·56			„ credite de cont-curent	37363·91		
„ fondul de penziune	862·68	115600	60	„ efecte	10438·33	173980	76
Spese:				Chirii		3534	12
salare și bani de cvartir	C. 15093·63			Proviziuni și alte venituri		1100	63
marce de prezență	1791—						
imprimare, registre, porto, diverse	5629 94	22514	57				
Contribuțiune:							
directă	C. 4137 34						
10% după interesele la depuneri	10659 02	14796	36				
Amortisări:							
din casele institutului	C. 695·94						
„ mobiliar	298·96	1684	90				
„ pretenziuni	690—						
Profit net		24018	98				
		178615	41			178615	41

La finea anului 1909 au fost 130 membri, în anul 1910 n'a repășit nici unul, de nou au intrat 137 membrii; la finea anului 1910 au fost 267 membrii cu 1250 părți de fondare.

Săliște, la 31 Decembre 1910.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Calefariu m. p., prezident. **Dr. Comșa** m. p. **C. Herția** m. p., direct. executiv. **D. Roșca** m. p. **D. Lăpădat** m. p. **Dr. Stroia** m. p.
Petru I. Comșa m. p. **Iacob Stefla** m. p. **Bucur Comșa** m. p. **Ioan Răuciu** m. p. **Ioan Bârsan** m. p.
Ioșif Lissai m. p., revizor expert al „Solidarității“.

Subsemnatul conziliu de inspecțiune am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Săliște, în 25 Februarie 1911.

Nicolau Hențu m. p., prezident. **Dr. Ioan Lupaș** m. p. **Ioan Banciu** m. p. **Ilie Hociotă** m. p. **Constantin Criștiu** m. p.